

УДК 811.161.2'23'06:[159.9.072.422:001.891](477.74)"19/20
DOI: 10.31558/1815-3070.2025.50.6**СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА ПСИХОЛІНГВІСТИКА:
ДІЯЛЬНІСТЬ ОДЕСЬКОГО ПСИХОЛІНГВІСТИЧНОГО ОСЕРЕДКУ
(ФРАГМЕНТАРНО-АСПЕКТУАЛЬНИЙ ОГЛЯД К. XX – ПОЧ. XXI СТ.)**

У статті висвітлено одну з прогалин української психолінгвістичної історіографії – окреслено основні досягнення, насамперед напрями та аспекти діяльності сучасної одеської психолінгвістичної школи, вказано на новаторські методики та внесок у розвиток метамови психолінгвістики. Схарактеризовано багатоаспектну діяльність лідера й засновника цієї школи – професора Т. Ковалевської, а також визначено внесок провідних персоналій розглядуваного осередку – Н. Бардіної, О. Карпенко, А. Кеніз (Славової-Ковалевської), С. Форманової. Дослідження здійснено на синхронному зрізі (к. XX – поч. XXI ст.). Продemonстровано, що сучасна українська психолінгвістика презентує потужний розвиток і має велику перспективу.

Ключові слова: історіографія, одеський психолінгвістичний осередок, наукова школа професора Т. Ковалевської, персоналії психолінгвістів, синхронія.

**MODERN UKRAINIAN PSYCHOLINGUISTICS:
THE ACTIVITIES OF THE ODESA PSYCHOLINGUISTIC CENTRE
(A FRAGMENTARY AND ASPECTUAL OVERVIEW,
LATE 20th – EARLY 21st CENTURY)**

The article addresses one of the gaps in Ukrainian psycholinguistic historiography by outlining the principal achievements, directions, and areas of activity of the modern Odesa psycholinguistic school. It highlights the innovative methodologies employed and the school's contribution to the development of the psycholinguistic metalanguage. The multifaceted scholarly work of the founder and leading figure of this school, Professor T. Kovalevska, is characterised in detail, along with the individual contributions of key representatives of the centre, including N. Bardina, O. Karpenko, A. Kenyz (Slavova-Kovalevska) and S. Formnova. The study is conducted from a synchronic perspective (late 20th – early 21st century). The findings demonstrate that contemporary Ukrainian psycholinguistics exhibits dynamic growth and holds significant potential for further development.

Keywords: historiography, Odesa psycholinguistic centre, Professor T. Kovalevska's scientific school, psycholinguistic figures, synchrony.

*Увага до лінгвоісторіографії – «ознака української гуманітаристики кінця XX – початку XXI ст.»
(І. Симоненко)*

Цитування: Космеда Т. Сучасна українська психолінгвістика: діяльність одеського психолінгвістичного осередку (фрагментарно-аспектуальний огляд к. XX – поч. XXI ст.). Лінгвістичні студії Linguistic Studies. 2025. № 50. С. 92–118. <https://doi.org/10.31558/1815-3070.2025.50.6>

Citation: Kosmeda T. (2025). Suchasna ukrainska psykholinhvistyka: diialnist odeskoho psykholinhvistychnoho osередku (frahmentarno-aspektualnyi ohliad k. XX – poch. XXI st.) [Modern Ukrainian psycholinguistics: the activities of the Odesa psycholinguistic centre (a fragmentary and aspectual overview, late 20th – early 21st century)]. Lnhvistychni studii Linguistic Studies, (50), 92–118. [In Ukrainian]. <https://doi.org/10.31558/1815-3070.2025.50.6>

Статтю опубліковано на умовах відкритого доступу за ліцензією CC BY-NC-ND license (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>).

Постановка наукової проблеми та її актуальність. Через замовчування досягнень української лінгвістики в часи тоталітаризму в незалежній Україні простежуємо посилену увагу до розроблення проблематики *вітчизняної лінгвоісторіографії*, дескрипції досягнень окремих учених та наукових осередків, шкіл, становлення наукових напрямів та парадигм.

Сучасна українська психолінгвістика вирізняється значними досягненнями, однак на сьогодні відсутня цілісна презентація особливостей розвитку цього важливого міждисциплінарного напрямку в Україні, тобто відсутня його історіографія. На цю проблему звертають увагу мовознавці (див., напр., Космеда 2022). Потреба дескрипції діяльності одеського психолінгвістичного осередку та найпотужнішої української психолінгвістичної наукової школи Т. Ковалевської, що розвивається в його межах, і мотивує *актуальність* цього дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій та виділення не вирішених раніше частин проблеми. Частково історіографічний опис української психолінгвістики від початків її становлення презентовано в працях Т. Космеди, В. Папіш (див.: Kosmeda, Papish 2025; Папіш 2024) та В. Любецької (див.: Любецька 2022), яка схарактеризувала особливості психологічної школи ХХ століття в літературознавстві та мовознавстві, проте одеський науковий осередок загалом та наукова школа Тетяни Ковалевської зокрема цілісно характеризується *вперше*, що мотивує *новизну* дослідження Статус поняття *наукова школа* докладно схарактеризовано в публікації Т. Космеди (Космеда 2017): у цій статті спираємося на викладені постулати щодо інтерпретації зазначеного феномену.

Мета наукової студії – показати особливості становлення й розвитку одеського психолінгвістичного осередку, наукової школи професора Т. Ковалевської, що функціює в його межах. Із метою співвідносяться **завдання**: (1) фрагментарно схарактеризувати дослідницькі аспекти діяльності Т. Ковалевської як лідера психолінгвістичної школи та презентувати науковий вектор студіювань її послідовників, (2) виокремити основні напрями активності ключових презентантів цього наукового осередку з аспектуальною характеристикою викладених концептуальних теорій.

Об'єкт розвідки – історіографія української психолінгвістики на синхронному зрізі (к. ХХ – поч. ХХІ ст.), її **предмет** – діяльність сучасного одеського психолінгвістичного осередку, презентованого, зокрема, науковою школою професора Т. Ковалевської та іншими видатними персоналіями.

Джерельну базу становлять праці професора Т. Ковалевської та представників її наукової школи, а також відомих сучасних психолінгвістів одеського наукового осередку – Н. Бардіної, О. Карпенко, А. Кеніз (Славової-Ковалевської), С. Форманової.

Дослідження має *теоретичне значення* для розвитку *психолінгвістичної історіографії*: матеріал сприяє усвідомленню особливостей поступу сучасної української психолінгвістики в межах одеського наукового осередку як одного з найпотужніших в Україні. **Практичне значення** наукової студії полягає в тому, що презентований матеріал може слугувати базою (а) для створення історії

української психолінгвістики, (б) словника видатних українських психолінгвістів та, відповідно, (в) навчального посібника з історії української психолінгвістики для студентів. Зазначений матеріал сприятиме популяризації української психолінгвістичної науки за межами України.

Серед *методів* дослідження виокремлюємо насамперед *загальнонаукові*: описовий – для оглядово-фрагментарного викладу матеріалу, омовлення авторських рефлексій та інтенцій, окреслення висновків. Цей метод доповнено прийомами аналізу й синтезу, що сприяють деталізації та узагальненню зібраного теоретичного матеріалу; класифікаційний метод дає змогу відповідно структурувати знання, виявляти закономірності та зв'язки між дослідницькими категоріями. Метод історіографії спроектовано на дескрипцію методологічних основ одеського психолінгвістичного осередку, наукової школи Т. Ковалевської, її дослідницьких напрямів та аспектів. Серед *спеціальних лінгвістичних методів* актуалізуємо контент- та інтент-аналіз, що сприяють актуалізації природи досліджуваного матеріалу, дискурс-аналіз – для виокремлення ключових ознак наукового тексту, контекстуально-інтерпретаційний аналіз залучаємо для виокремлення визначальних положень розглядуваного наукового тексту, а також метод концептуального моделювання: (а) моделлю вважаємо дослідницьку діяльність психолінгвістів одеського наукового осередку, а (б) метамоделлю – їхній лінгвістичний досвід.

Виклад основного матеріалу. *Професор Т. Ковалевська* – провідний український спеціаліст у галузі психолінгвістики, *лідер і керівник одеської психолінгвістичної школи* – найбільш потужної в Україні. Дисертацію на здобуття ступеня докт. філол. наук на тему «Моделювання емпатії в сучасній українській мові» вчена захистила 2002 року в НАНУ, згодом стала керівником наукової теми Одеського національного університету ім. І. І. Мечникова «Сугестія: джерела, механізми, захист» (2002). Цю проблему в широкому діапазоні розвиває науковиця і сьогодні, наголошуючи, що «...глибинне усвідомлення феномена емпатії як комунікативного концентра, релевантне застосуванню технологій виокремлення й ідентифікації відповідних складників на всіх рівнях спілкування, <...> результати проведених досліджень дають змогу накреслити ефективні шляхи гармонізації ефективного буття людини через адекватне декодування й коректне моделювання її вербальної та невербальної поведінки. Впровадження відповідного моделювання сприятиме створенню екологічності загального комунікативного фону, гармонізації практично всіх жанрів спілкування, що знизить рівень конфліктогенності інтерактивного простору» (Ковалевська 2011а: 167).

Науковий доробок цієї дослідниці фокусується на проблематиці нейролінгвістичного програмування, що докладно висвітлено передусім у монографії «Комунікативні аспекти нейролінгвістичного програмування» (Ковалевська 2001б). Учена доводить: реальність не тотожна її сприйняттю (інтерпретації), що здійснюється за допомогою універсальних закономірностей, притаманних «трансформаційним процесам ментальних об'єктивацій, що

детерміновано наявністю в структурі особистості нейрофізіологічних, соціально-генетичних та індивідуальних фільтрів» (Ковалевська 2008в: 44–45).

Звертаючи увагу на зростання агресивності й конфліктогенності в сучасному українському мовному просторі, Т. Ковалевська вказує на зміни в індивідуально-масовій свідомості української лінгвоперсони, що зумовлені умисними й неумисними впливами й наголошує на потребі розроблення відповідних моделей регулювання цього процесу, що, як наголошувалося, сприятиме гармонізації українського мовного простору. Учена пропонує актуалізувати емпатичні конструкти комунікації, «ідентифікація яких уможливить екологічну корекцію наявного комунікативного фону» (Ковалевська 2011б:159).

Важливо, що, сповідуючи принцип націєцентризму, Т. Ковалевська ґрунтовно вивчила досвід засновника української психолінгвістики О. Потебні (див.: Ковалевська 2000а; Ковалевська 2001д; Ковалевська 2004а) та українського філософа Г. Сковороди (Ковалевська 2007), що важливо для історії української психолінгвістики, демонстрації тяглості традиції в дослідженні психолінгвістичної проблематики. Крім того, учена здійснювала аналіз праць Г. Сковороди (див.: Ковалевська 2008є), що надзвичайно важливо для усвідомлення особливостей психіки одного з геніїв української нації.

Значущими для української науки є методологічні постулати вченої щодо визначення української ментальності як світоглядного конгломерату у фокусі теорії психолінгвістики: *інваріантними складниками ментальності* як світоглядного конгломерату, на її думку, є проєкції, скеровані на чинники (а) *раціональності* (пов'язаний із концептуальною логістичною діакритизацією довкілля), (б) *інораціональності* (спрямований у площину емотивних рефлексій), (в) *вольових настанов* (детермінований аксіосистемними глибинними орієнтирами); водночас наголошено, що (2) *ізоморфізм* цих складників дає право стверджувати наявність у свідомості українських лінгвоперсон духовно-емоційного, інтровертивного пріоритету; (3) попри важливість екстралінгвальних чинників у процесі раціоналістичного усвідомлення дійсності, афективно-емотивний компонент усе-таки залишається домінантним (див. про це: Ковалевська 2001г; Ковалевська 2003д).

Застосовуючи методологічні постулати НЛП, сугестивної лінгвістики та психолінгвістичної теорії загалом, науковиця виокремлює основні ментальні моделі сучасних українців, експліковані на вербальному та аналоговому рівнях (див. докл.: Ковалевська 2003г; Ковалевська 2008є; Ковалевська 2016а), проєктуючи зазначене на медійний дискурс (Ковалевська 2005а; Ковалевська 2005в; Ковалевська 2006; Ковалевська 2012а) та дискурс реклами (Ковалевська 2000г; Ковалевська 2016б; Ковалевська 2020; Ковалевська Т., Ковалевська А. 2020). У співавторстві з колегами Т. Ковалевська підготувала новаторську монографію «Реклама та PR у масово-інформаційному просторі» (див.: Ковалевська та ін., 2009), яка презентує методологію дослідження цього виду дискурсу. У фокусі уваги вченої, щоправда, меншою мірою і політичний дискурс (Ковалевська 2001е; Ковалевська, Станкевич 2009): ідеться про його впливову силу та маніпулятивні стратегії і тактики.

Учена виокремила й схарактеризувала вербальні компоненти й комплекси, що актуалізують чи редукують емпатичний вектор комунікації (див.: Ковалевська 2001б; Ковалевська 2021), зокрема дескрипцію вербальної комунікації. За допомогою системи методик нейролінгвістичного програмування дослідниці, як зауважувалося, указує на особливості застосування техніки схарактеризованої нею метамоделі (Ковалевська 2003г; Ковалевська 2004б), презентує предикатні характеристики відповідних дискурсів (Ковалевська 2008д; Ковалевська 2009), залучаючи водночас теорію трансформаційної граматики, актуалізуючи поняття глибинної і поверхневої структур тексту (Ковалевська 2003д; Ковалевська 2011б; Ковалевська 2014б) та застосовуючи постулати теорії породжувальної семантики (Ковалевська 2002в). Цілком закономірно вчена констатує, що саме вербаліка є «центральною віссю» в емпатичній ідентифікації комунікативної взаємодії, проте нею не вичерпується, оскільки не менш важливим є і чинник невербальної комунікації (Ковалевська 2007; Ковалевська 2018), паравербаліка (Ковалевська 2000д) як надінформативні системи. Т. Ковалевська наголошує, що саме глибинне усвідомлення емпатії як центру комунікації, виокремлення та уніфікація її складників, що презентують усі рівні спілкування, і дає змогу схарактеризувати ефективні шляхи комунікативного буття сучасної мовної особистості у всіх формах її вияву – вербальної і невербальної (див. Ковалевська 2008в). Науковиця впроваджує в українську психолінгвістику Мілтон-модель, доповнюючи та розширюючи її (Ковалевська 2006; Ковалевська 2008г; Ковалевська 2012б), залучає до її використання і своїх послідовників.

Наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст. у фокусі уваги дослідниці актуальні питання, пов'язані з маніпулятивними технологіями комунікації (Ковалевська 2005б), теорією мовленнєвого впливу (Ковалевська 2004в; Ковалевська 2003б; Ковалевська 2014а), концепціями впливу в нейролінгвістичному програмуванні (Ковалевська 2003а; Ковалевська 2008б), а також дескрипція статусу впливових текстів (див.: Ковалевська 2001а; Ковалевська 2004г).

Окремо вкажемо на вагомість досліджень Т. Ковалевської у сфері асоціативної ономастики, зокрема йдеться про семантичне навантаження онімів в асоціативному просторі реклами (Ковалевська 2001в; Ковалевська 2001е), виокремлення класифікаційних ознак онімних асоціатів (Ковалевська 2002а).

Крім того, велику увагу приділяла дослідниці розвитку української асоціативної лексикографії, (Ковалевська 2008а) розробляючи теоретичні питання щодо моделювання словникових статей, спроектованих на опис паравербальних комплексів (Ковалевська 2000б), висвітлюючи проблему лексикографійного моделювання емпатії (Ковалевська 2002б). Зокрема, Т. Ковалевська доводить доцільність проведення асоціативних експериментів із метою збирання матеріалу для укладання відповідних словників, зауважуючи, що «результати асоціативних експериментів дозволяють не тільки усвідомити механізми глибинних процесів інформаційної обробки, а й визначити адекватні шляхи конструювання контекстів, через які здійснюється доволі вагомий вплив на поведінку національної аудиторії, а отже, відбувається формування певних констант у площинах раціональної та аксіосистемної свідомості» (там само: 19).

Погодимося, що в зазначеному аспекті перспективним є рекламне мовлення як сугестивно маркований дискурс. Т. Ковалевська описує асоціативний експеримент, який дослідниця провела в студентській аудиторії з метою укладання «Асоціативного словничка української рекламної лексики». Для проведення експерименту було сформовано список із 60 слів-стимулів. Опитуваним запропонували записати перші дві реакції, що миттєво спали на думку. Було залучено студентів практично з усіх регіонів України. Час проведення 1999–2000 роки. Унаслідок упровадження цього експерименту отримано 3000–3500 реакцій. Обробляючи його результати, учена робить такі висновки: (1) більшість реакцій синтагматичні; рекламні стимули розгортаються переважно лінійно; «парадигматичні свідчать про гіпотетичні потенції семантичних кореляцій між асоціатом і стимулом, що припускає можливість текстових реконструкцій останніх» (там само: 20); (2) залучення методик нейрокодування для декодування результатів «виявляє актуальність їхньої репрезентативної маркованості в синестизованих варіаціях, що зумовлює доцільність подібних акцентуацій у загальній площині» (там само: 20) рекламного мовлення; (3) «частиномовна ідентифікація асоціатів співвідносна з граматичною природою слів-стимулів і найчастіше реалізується таким чином: іменникові стимули зумовлюють появу асоціацій, скерованих на об'єктні апеляції та атрибутивні визначення. У разі ж ціннісної конотованості пропонованого поняття переважає негативний характер асоціювання, що дозволяє наголосити на певних негативістських тенденціях в аксіосистемній структурі аудиторії <...>; прикметникова парадигма зумовлює субстантивні асоціації, пов'язані з актуалізацією як усталених, запрограмованих дією реклами кліше, так і з експлікацією індивідуальних уподобань; дієслівні стимули <...> найчастіше характеризуються об'єктивною семантикою різноманітних асоціатів сенсової скерованості; асоціати, зумовлені прислівниковими стимулами, зосереджуються у площині процесуальної парадигми. <...> підтверджується теза про залежність асоціативних реакцій від граматичної природи слова-стимула...» (там само: 20–21); (4) «статистичні показники асоціативних реакцій свідчать про рівень стереотипності сприйняття зазначених елементів» (там само: 21) рекламного мовлення; (5) стимули з низьким рівнем стереотипності – наслідок реакцій на соціальну рекламу; реклама ж побутова дає інший результат: демонструє активнішу реакцію опитуваних; (6) більшість асоціатів – це апелятивна лексика, однак, як слушно вважає дослідниця, ціннішими є онімні асоціати, що вказують на ментальні пріоритети глибинних конструктів національної свідомості та суб'єктивний характер ціннісних орієнтирів.

Наголосімо, що проблематику асоціативної лінгвістика Т. Ковалевська розробляє у співавторстві зі своїми послідовниками чи спонукає їх до такої діяльності, зокрема це відображено у працях А. Романченко й Н. Хрустик (Романченко, Хрустик 2014), І. Локоти (Локота 2020б; Локота 2000а), Ю. Швець (див.: Швець, Ковалевська 2023) та ін. Привертає увагу експериментальна робота М. Дружинець, що здійснюється з актуалізацією звуків української мови (напр. див.: Дружинець 2013).

На основі теоретичних напрацювань й активного дослідження особливостей практики укладання асоціативних словників, Т. Ковалевська зі співавторами уклала «Асоціативний словник української рекламної лексики» (2001) (Ковалевська, Сологуб, Савченко 2001), а також «Короткий асоціативний словник рекламних слоганів» (2011) (Кутуза, Ковалевська 2011), основою якого є результати експериментального дослідження, під час якого було визначено систему стимулів, виявлених у процесі проведення вільного асоціативного експерименту. Оцінювання експерименту відбулося за допомогою семантичного диференціала Чарльза Осгуда. Слогани розглядалися як завершені текстові конструкти. Названі словники абсолютно новаторські. Вони гідно поповнюють систему українських асоціативних лексиконів.

Наукова психолінгвістична школа Т. Ковалевської формувалася поступово з 2002 року. Для розвитку саме української психолінгвістики важливими є дисертаційні дослідження на здобуття наукового ступеня канд. філол. наук зі спец. 10.02.01 – «українська мова» чи наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 03 – гуманітарні науки зі спец. 035 – філологія, що виконані переважно у фокусі теорії (1) *сугестивної лінгвістики й лінгвістики реклами* – «Мовні сугестогени в текстах політичної реклами» (2011) авторства *Юлії Станкевич*; «Лексико-семантичні домінанти сугестивного дискурсу реклами» (2012) *Олесі Олексюк*; «Впливова динаміка лінгвосеміотичних кодів у рекламному дискурсі» (2018) *Олени Щербак*; «Впливові елементи соціальної реклами: лексико-семантичний аспект» (2019) *Марини Славінської*; розширюється діапазон типів дискурсу для дослідження особливостей вияву в них сугестії: (2) *сугестивної лінгвістики і фразеології* – дослідження *Інни Лакомської* «Семантика і структура фразеологізмів у газетних заголовках: впливовий аспект» (2018); (3) *сугестивної лінгвістики і прагмалінгвістики* – праця *Любові Завальської* «Комунікативні стратегії і тактики в політичному інтерактиві: лінгвопрагматичний аспект» (2017), а також *Марії Столяр* «Молодіжний сленг у постмодерній прозі: прагмалінгвістичний аспект» (2018); (4) *мовної особистості та лінгвоіміджелогії* – робота «Іміджеві домінанти ведучого в теледискурсі (на матеріалі розважальних програм)» (2011), що виконана *Анастасією Кісельовою*; (5) *теолінгвістики у фокусі теорії лінгвоментальності* – дисертація *Оксани Петренко* «Вербалізація сакральності в українських колядках» (2011); (6) *лінгвоментальні особливості вербалізації невербаліки* – наукова студія *Юлії Швець* «Густаторний код української лінгвоментальності: лінгвокультурологічний і психологічний аспекти (на матеріалі художньої літератури 18–21 ст.)» (2025); (7) *патогенне мовомислення хворих на шизофренію* – дослідження *Ігоря Локоти* «Особливості мовлення при порушенні вищих психічних функцій: психолінгвістичний аспект» (2024).

Дисертаційні роботи щодо підготовки докт. філол. наук зі спец. 10.02.01. – «українська мова» також переважно презентують поступ української психолінгвістики, актуалізуючи напрями, які розроблює Т. Ковалевська, насамперед це (1) *проблема лінгвоментальної своєрідності українців* (*Ольга Яковлева* – «Символьна мова українського обрядового дискурсу в системі

національної лінгвоментальності» /2015/); (2) *deskрипція комунікативної сугестії рекламного дискурсу* (Наталія Кутуза – «Комунікативна сугестія в рекламному дискурсі: психолінгвістичний аспект»/2018/); (3) *презентація психота соціофонетичних аспектів усного мовлення українців* (Марія Дружинець – «Українське усне мовлення: психо- та соціофонетичний аспекти» /2019/); (4) *теорія мовної особистості науковця* (Алла Романченко – «Елітарна мовна особистість у просторі наукового дискурсу: комунікативні аспекти» /2019/); (5) *презентація нейролінгвосеміотичних моделей дискурсу: Олена Гогоренко* (дівоче прізвище – Щербак) (публіцистичний кінодискурс /2024/) і *Ганна Труба* (освітнянський мереживий дискурс /2025/).

Послідовники Т. Ковалевської формують власні наукові школи, зокрема А. Романченко (проблематика лінгвоперсонології та дискурслінгвістики у фокусі психолінгвістики) підготувала канд. філол. наук зі спец. 10.02.01 – українська мова: це насамперед *Катерина Сметанська* («Вербально-семантичний та лінгвокогнітивний рівні мовної особистості Лесі Українки /на матеріалі епістолярної спадщини/», 2017) і *Марія Кулібаба* («Прагмалінгвістична специфіка українського метеодискурсу», 2021; див також її праці: Кулібаба 2020; Кулібаба 2021) та ін.

Наукова школа психолінгвістики Т. Ковалевської продовжує зростати й розвивати започатковані лідером напрями з орієнтацією на міждисциплінарність, поєднання сумісних лінгвістичних парадигм, як-от: (1) *сугестивна юрлінгвістика* (Слишинська 2014; Слишинська 2018); (2) *сугестивна теолінгвістика* (Серебрич 2017); (3) *сугестивна політична лінгвістика* (Завальська 2014); *сугестивна лінгвографія (психографологія)* (Щербак 2020) та ін.

Послідовники Т. Ковалевської не лише використовують вироблену методологію і методику, але й відповідну метамову: у межах напрацювань цієї школи активізовано терміни, дефініції яких доповнено та вдосконалено: *архітектоніка впливу, асоціат / онімний асоціат, асоціативний простір, емпатичний конструкт, комунікативна гармонійність, комунікативна емпатія, лінгвоментальні метапрограми, маніпулятивний дискурс, невербальні імплікації впливу, нейроетичний дискурс, нейромаркетинг, оптимізація сугестивного ефекту, паравербальний комплекс, патопсихолінгвістика, психографологія, сугестивна адекватність, сугестивний медійний дискурс, сугестивний текст, сугестивний ефект повідомлення, сугестоген / рекламний сугестоген, сугестогенні інновації, психофоносемантика* та ін.

Представниця одеського психолінгвістичного осередку *Марина Славінська* працює, головню, у сфері лінгвістики реклами та сугестивної лінгвістики (див. Славінська 2015); *Ірина Лакомська* зосереджена на дослідженні сугестивної функції фразеологізмів (див. Лакомська 2013), а *Марина Мирошниченко* (Кічук) спроектовує свою дослідницьку увагу на психолінгвістичні аспекти морфології (див. Мирошниченко 2007), зокрема й на дослідження вияву української ментальності в морфологічних категоріях (див. Мирошниченко 2009). Наукові інтереси *Ганни Сенік* стосуються психолінгвістичної ономастики (див. Сенік 2015).

До одеського психолінгвістичного осередку належить і знаний український учений професор *Олена Карпенко*, напрацювання якої насамперед спроектовані на проблематику когнітивної ономастики (Карпенко 2006б), зокрема, дослідження здійснюється із залученням методів НЛП: студійовано онімні психоментальні комплекси (Карпенко 2013), схарактеризовано ментальну організацію власних назв (Карпенко 2014; Карпенко 2005б). Когнітивну ономастика у викладі О. Карпенко потрактовують як початок нового етапу розвитку вітчизняної ономастики, а сам напрям вважають абсолютно новаторським. До основних постулатів концепції О. Карпенко вналежнюємо такі: (1) оніми зафіксовані в ментальному лексиконі; (2) існують своєрідні форми концептуалізації власних назв; (3) форми та функції онімних концептів зафіксовані в мовомисленні лінгвоперсон; 4) способи організації онімних концептів доречно презентувати у вигляді фреймів; (5) розмежування онімних фреймів відбувається відповідно до типів їх денотатів; (6) виокремлено (а) індивідуальні та (б) загальномовні онімні фрейми; (7) існує концентричність індивідуальних онімних фреймів та етноцентричність і радіальність загальномовних; (8) виразно виявляється асоціативний характер семантичного наповнення онімних концептів; (9) асоціативні ідентифікації концептів мають свої вектори дії; (10) вибудовуються відповідна методика й методи когнітивної ономастики. Отже, дослідниця сформулювала методологічні засади когнітивної ономастики, указавши на статус онімних одиниць у зазначеній парадигмі, наголошуючи, що оніми презентують вербальну, енциклопедичну й невербальну інформацію, закріплену в ментальному лексиконі, та зазначаючи, що власні назви ментального лексикону – це концептуальні утворення, яких у кожному ментальному лексиконі значно більше, аніж про це свідчить їх реалізація в мовленні; а їх онтологія виразно виявляється у фреймових структурах; оніми існують у формі відповідних асоціативних полів, що безпосередньо пов'язані з довкіллям і базуються на основних типах зв'язку – гіперо-гіпонімічному, синонімічному, означальному, причинно-наслідковому та оказіональному («загадковому»). Окремі праці цієї дослідниці присвячені становленню асоціативної ономастики, оскільки низка її досліджень базується на асоціативних експериментах (Карпенко 2005а; Карпенко 2007) з виробленням концепції асоціативного словника власних назв (Карпенко 2006а), який містить 60 статей: їх заголовками-стимулами є власні назви, що включають 27 антропонімів (прізвищ та імен реальних, віртуальних та сакральних персон), 11 топонімів, 13 теонімів (4 належать до космонімів), 3 зооніми й 6 хрононімів. Матеріал для словника зібрано на основі асоціативного експерименту, у якому взяло участь 100 реципієнтів. Реакції учасників експерименту презентовані за частотністю їх актуалізації. Крім того, укладено й обернений словник реакцій-онімів. Такий словник демонструє новаторську концепцію його укладачки.

О. Карпенко започаткувала власну наукову школу когнітивної ономастики, що презентовано насамперед дисертаціями на здобуття наукового ступеня канд. філол. наук зі спец. 10.02.15 (загальне мовознавство) – «Когнітивна природа власних назв на позначення часу» (*Валерія Неклесова*, 2010) та зі спец. 10.02.04

(германські мови) – «Англомовні хрематоніми як лінгвокогнітивні феномени картини світу» (Ганна Ткаченко, 2012). Зі своїми послідовниками наставниця проводить роботу над розробленням концепції асоціативних словників, зокрема й оберненого типу. Серед послідовників О. Карпенко й *Каріне Долбіна*, яка під керівництвом вченої підготувала дисертацію на здобуття наукового ступеня канд. філол. наук зі спец. 10.02.15 (загальне мовознавство) на тему «Когнітивні аспекти функціонування зоонімних пропріальних одиниць» (2014), та ін.

Напрацювання докт. філол. наук *Анастасії Кеніз (Ковалевської-Славової)* торкаються широкої психолінгвістичної проблематики: (1) презентовано метамодель лінгвістичної сугестивності політичних рекламних слоганів, виокремлено їх типи, способи оптимізації, запропоновано методику їх вивчення в парадигмі спіндокторінгу (Ковалевська А. 2014; Ковалевська А. 2020а); (2) удосконалено теорію патогенного (Ковалевська А. 2020б; Ковалевська А. 2018; Ковалевська А. 2019; Ковалевська-Славова 2023) та сугестивного (Ковалевська А. 2017) текстів (дискурсу), а також (3) поглиблено опис актуальних психолінгвістичних методик та дослідницьких стратегій (Kovalevska 2020). Учена доводить, зокрема, що «саме сугестивність і патогенність» належать до «визначальних, ключових характеристик <...> сучасного суспільства і продукованого ним дискурсу, вони поширюються й на всі його види і типи» (Ковалевська А. 2020б: 161). Феномен сугестивності, як доводить А. Ковалевська, у політичному дискурсі розглядається як комплексний гештальт тексту, що виразно презентує емоції, вербалізує специфіку сприйняття зовнішніх і внутрішніх обставин довкілля. Політичний дискурс містить орієнтацію на утримання влади, що зазвичай здійснюється через настанови політичного суб'єкта, яким може бути і окремий політик, і певна політична сила, і відповідна влада з урахуванням політичних об'єктів, зокрема певної аудиторії, електорату чи виборця. Із метою оптимізації дослідження феномену сугестивності, що виявляється саме в політичному дискурсі, А. Ковалевська пропонує актуалізувати методику нейролінгвістичного програмування. Нейролінгвістичне програмування, услід за Т. Ковалевською, учена кваліфікує як новітню науку, що спроектована на оптимізацію комунікації через вивчення (а) особливостей перцепції, (б) обробки та породження інформації та (в) її перетворень із таким вектором дії: *глибинні мисленнєві структури – структури поверхневі мовленнєві*. Названа дослідниця показує, як спіндокторинг, що скерований на певне коригування негативного гештальтного «образу події», може змінюватися. Спіндокторинг потрактовано як практику, що використовується для впливу на громадську думку шляхом презентації подій у вигідному світлі, образі. Спіндокторинг впливає на те, як сприймаються події в ЗМІ, створюючи позитивне їх сприйняття, іноді приховуючи або пом'якшуючи негативні аспекти. Учена показує, як для перетворення негативного образу в позитивний необхідно залучати відповідні мовні техніки впливу. Для аналізу обрано політичні промови знаних політичних діячів України, США, Франції, Іспанії, Італії, Канади та Німеччини. Продемонстровано базові техніки корекції політичного дискурсу, що використовуються в межах спіндокторингу. До них дослідниця залучає

(1) «запізнення» посилю негативної інформації, (2) викривлене (дещо сфальсифіковане) інформування, (3) зміна фокусу викладу інформації, (4) прийом «вкраплення» презентантів природності в штучні ситуації та (5) залучення «техніки контрольованого витоку інформації», а також (6) «підготовку очікування подій» та розроблений у парадигмі НЛП мета- й Мілтон-модельний аналіз тексту для виокремлення лінгвістичних впливових патернів, серед яких: (а) маркери процесів метамоделі мови та (б) вияв простих, складних і непрямих індукцій. Такий аналіз дає можливість виокремити, більш увиразнити чинники реалізації мовної сугестивності в межах політичного дискурсу (див.: Ковалевська А. 2020а). Важливою для сучасної психолінгвістики є дисертація цієї вченої на здобуття ступеня доктора філологічних наук «Політичний патогенний мегадискурс: алгоритм нейтралізації» (2021), що містить презентовані вище ідеї та характеризує перспективу розроблення алгоритмів нейтралізації патогенності політичного дискурсу в широкій площині його виміру.

До одеського наукового осередку вналежнюємо і професора *Світлану Форманову*, яка працює над осмисленням інвективів української мови (монографічне дослідження «Інвективи української мови» /2012/), що здійснює в проєкції на різні види дискурсу, насамперед конфліктного, та форми і жанри мовлення (коментар у соціальних мережах; художній дискурс та ін.). Продовжує С. Форманова і традицію одеського наукового осередку щодо проведення асоціативних експериментів та досліджує сугестивність інвектив й «інвективні власні назви». Зазначена науковиця розробляє проблематику лінгвоконфліктології, систематизує лінгвоагресиви та ін.

До старшого покоління одеських психолінгвістів вналежнюємо професора *Наталію Бардіну*, яка також досліджує проблематику психолінгвістичної ономастики й пропонує новаторську методику вивчення антропонімів, що здійснює з урахуванням (1) психофонетичних, (2) семіотичних характеристик імені, (3) показників його частотності в суспільному мовленні, (4) мотивів ономотетети, (5) ставлення особистості до свого імені, а також оцінювання цього імені іншими людьми (Бардіна 2006). Актуалізовано таку гіпотезу: «ім'я, якщо його підбирали батьки, а не брат чи сестра, повинне нести закодовану інформацію про те, чого вони бажають дитині. Цю інформацію, закодовано в кожному імені, однак пересічні носії мови цього не відчують, якщо ім'я не є прозорим, тобто таким, що своєю формою вже вказує на почуття батьків (наприклад, *Надія, Богдан, Віра*)» (Бардіна 2006 :15). Запропоновано комплексну методику доведення зазначеної гіпотези. Як наголошує вказана вчена, «кожна із цих методик давно відома, однак у комплексі, у системі вони дають змогу охопити всі психолінгвістичні аспекти імені» (там само: 16). У монографії «Мовна гармонізація свідомості» (в оригіналі «Языковая гармонизация сознания»; 1997) Н. Бардіна залучає новаторську, особливо на кінець ХХ ст., теорію лінгвопсихоакцентуації й пропонує нову модель дослідження мови – багатоаспектну систему впорядкування дифузної свідомості для досягнення гармонії особистості зі світом. Дослідниця актуалізує експериментальні дані: характеризує магнітофонні записи живого мовлення, виявляє закономірності

ментальності лінгвоперсон, ураховуючи, зокрема, особистісні акцентуації їхньої мовної свідомості. Приваблює ідея цієї науковиці щодо особистісної акцентуації логосвідомості українців. На думку дослідниці, можна виокремити дві акцентуації їхньої лінгвоментальності. *Перший тип акцентуації* має переваги в соціалізації свого егоцентризму (ідеться про українців, які проживають в горах, серед лісів, тобто переважно на західних територіях України /ця територія тривалий час входила до складу Речі Посполитої чи Австро-Угорщини/). Як переконана вчена, інформанти цієї групи виявляють егоцентризм у психологічно комфортних умовах спілкування в розмовах зі знайомими (актуалізовано інтровертивний підтип), а в нестандартних комунікативних ситуаціях мовні особистості цього типу більш стримані, оскільки вони мають певні застереження, щоб не здаватися смішними й не викликати реакцію глузування. Саме тому ці лінгвоперсони яскраво не виявляють свого «Я». *Другий тип акцентуації* демонструє вияв активного індивідуалізму, що є більш виразним: зазначене характерне, як переконана дослідниця, для українців, які проживають у степових широтах сходу й півдня України: вони відстоювали свою волю в силовому полі російської імперії. Крім того, Н. Бардіна відома як авторка монографії «Антична матриця нашої душі» (в оригіналі «Античная матрица нашей души», 2009), що присвячена проблемам самоідентифікації особистості та виявленню ментальних особливостей становлення лінгвоперсони. Н. Бардіна є знаним спеціалістом із психолінгвістичної експертизи; вона розробляє напрям психолінгвістичної криміналістики, актуалізуючи фоноскопійні дослідження – визначення статі, віку, освіти, емоційного стану та інших характеристик особи за голосом та мовленням, що важливо для викриття злочинців. Учена продемонструвала, що фоноскопія є важливим інструментом у криміналістиці, який допомагає слідчим органам у розслідуванні злочинів (див.: Бардіна 2004).

Наголосімо, що заслугою Т. Ковалевської є започаткована серія випусків колективної монографії, що презентує досягнення одеських мовознавців, зокрема й у галузі психолінгвістики, пор.: «Одеська лінгвістична школа: координати сучасних пошуків» (2014), «Одеська лінгвістична школа: інтеграція підходів» (2015, 2016), «Одеська лінгвістична школа: у просторах інтерпретацій» (2017), «Одеська лінгвістична школа: модерні парадигми» (2018), «Одеська лінгвістична школа: класичне і новітнє» (2019), «Одеська лінгвістична школа: кола реконструкцій» (2020), «Одеська лінгвістична школа: траєкторії досліджень» (2021), «Одеська лінгвістична школа: координати сучасних пошуків» (2022), «Одеська лінгвістична школа: виміри сьогодення» (2023), «Одеська лінгвістична школа: пріоритетні напрями» (2024).

Висновки та перспектива. *Українська психолінгвістична історіографія* належить до важливих складників вітчизняного мовознавства, оскільки її опрацювання дає змогу краще осмислити особливості становлення, поступу, сучасні досягнення та тенденції розвитку цієї науки. Доцільною, як бачимо, є дескрипція окремих наукових осередків і шкіл, серед яких один із найпотужніших в Україні – *сучасний одеський психолінгвістичний осередок*, основу якого складає наукова школа професора Т. Ковалевської, яка зосереджена

на розбудові таких напрямів, як сугестивна лінгвістика та лінгвістика НЛП, політична лінгвістика в парадигмі психолінгвістики, дискурс- та комунікативна лінгвістика у фокусі психолінгвістичної проблематики, насамперед з урахуванням способів вияву комунікативної емпатії; теорія прагмалінгвістики в аспектах психолінгвістики; асоціативна лінгвістика та лексикографія; проблема патогенного мовомислення, а також психолінгвістична термінологія. Заслужують на увагу концептуальні постулати теорії вербальної і невербальної сугестії з виокремленням маркерів впливу, досвід систематизації типів патогенних політичних дискурсів і впровадження алгоритмів протидії негативному впливу. Крім того, продемонстровано, що комунікативна сугестія залежить від комплексу чинників, серед яких, крім, власне, лінгвістичних, нейрофізіологічні, психоментальні та загальносеміотичні. Послідовно враховано екстралінгвальні чинники, насамперед ідеться про національну своєрідність.

Напрацювання Т. Ковалевської базуються на авторській методології, методиці та метамові. Серед нових методологічних підходів комп'ютерні й дискурсивні моделі, Мілтон-модельна та нейролінгвістична предикатна ідентифікація, моделі розпізнавання фейкового дискурсу, а також традиційні психолінгвістичні експериментальні методики, зокрема асоціативний експеримент, семантичний диференціал Ч. Осгуда, опитування та анкетування, лінгвосеміотичний та семіотричний аналіз, а також методи врахування логічних зв'язків та об'єктивно орієнтованого програмування.

У полі зору послідовників Т. Ковалевської теорія лінгвоперсонології в поєднанні з проблематикою дискурс- та сугестивної лінгвістики, зокрема це дослідження різних видів дискурсу реклами (комерційної, політичної, соціальної, освітньої та ін.), науковий, лінгвістичний, політичний, публіцистичний кінодискурс, педагогічний, зокрема освітянський мережевий, релігійний, метеорологічний та гіпнотичний. Представники наукової школи Т. Ковалевської працюють над виокремленням і кваліфікацією типів лінгвоперсон: (1) елітарної; (2) національної української; (3) ученого-мовознавця; (4) освітянина. Здійснюється типологія мовних особистостей у психолінгвістиці та пато психолінгвістиці.

Представники наукової школи Т. Ковалевської продовжують розробляти напрями, окреслені керівником, поглиблюючи й розвиваючи проблематику сугестивної фразеології; сленгову лексику розглядають як чинник іманентного впливу в дискурсі художнього постмодерну; актуалізовано питання психофоносемантики, а також сугестії політичного дискурсу; експериментальної психолінгвістики; асоціативної ономастики та асоціативної лексикографії.

Одеський психолінгвістичний осередок вирізняється тим, що, як бачимо, у його межах розвиваються нові психолінгвістичні напрями, залучаються нові зарубіжні теорії, що сприяє доброму поступу науки, водночас удосконалюється дослідження традиційних парадигм з оперттям на досягнення вітчизняної психолінгвістики, що забезпечує тяглість традиції.

Цей науковий осередок, крім досягнень керівника наукової школи професора Т. Ковалевської та її вихованців, презентує внесок окремих психолінгвістів, як-от: *Н. Бардіної* (теорія лінгвопсихоакцентуації; психофоносемантика; психологічні

аспекти юридичної лінгвістики; психологічна експертиза), *О. Карпенко* (когнітивні аспекти мовлення; психологія сприйняття різних типів онімів; асоціативна психолінгвістика та лексикографія), *А. Кеніз (Ковалевська-Славова)* (проблематика сугестивної лінгвістики та теорії НЛП; політична лінгвістика в проєкції на лінгвістику патогенного тексту; спін-сугестологія і профайлінг); *С. Форманова* (теорія лінгвоконфліктології; сугестивна лінгвістика; комунікативна лінгвістика у фокусі психолінгвістики та теорія інвективів).

Література

1. Бардіна, Н. В. Англійські антропоніми в психолінгвістичному епістемологічному просторі. *Одеський лінгвістичний вісник*. 2016. Вип. 7. С. 13–18.
[Bardina, N. V. (2016). Anhliiski antroponimy v psykolinhvistychnomu epistemolohichnomu prostori [English anthroponyms in the psycholinguistic epistemological space]. *Odeskyi lnhvistychnyi visnyk* (7), 13–18 (in Ukr.).]
2. Бардіна, Н. В. Лінгвістична фоноскопія як новий напрямок прикладної лінгвістики. *Українське мовознавство: міжвідомч. наук. збірник*. 2004. Вип. 32–33. С. 22–26.
[Bardina, N. V. (2004). Lnhvistychna fonoskopiiia yak novyi napriamok prykladnoi lnhvistyky [Linguistic phonoscopy as a new direction in applied linguistics]. In : *Ukrainske movoznavstvo: mizhvydomchyi naukovyi zbirnyk [Ukrainian Linguistics: Interdepartmental Scientific Collection]*. Vyp. 32–33, 22–26 (in Ukr.).]
3. Дружинець, М. Л. Психофоносемантика та кольорові асоціації дзвінких звуків української мови. *Вісник науки Придністров'я*. Тирасполь, 2012. С. 33–39.
[Druzhynets, M. L. (2012). Psykhofonosemantyka ta kolorovi asotsiatsii dzvinkykh zvukiv ukrainskoi movy [Psychophonosemantics and colour associations of voiced sounds in the Ukrainian language]. In : *Visnyk nauky Prydnistrovia [Bulletin of Science of Transnistria]*. Tiraspol, 33–39 (in Ukr.).]
4. Завальська, Л. В. Комунікативні стратегії агресивної мовної поведінки українських політиків. *Вісник Одеського національного університету ім. І. І. Мечникова. Сер. : Філол.* Одеса : ОНУ, 2014. Т. 19. Вип. 4(10). С. 121–127.
[Zavalska, L. V. (2014). Komunikatyvni stratehii ahresyvnoi movnoi povedinky ukrainskykh politykiv [Communicative strategies of aggressive speech behaviour of Ukrainian politicians]. In : *Visnyk Odeskoho natsionalnoho universytetu im. I. I. Mechnykova. Ser.: Filolohiia [Bulletin of Odessa National University named after I. I. Mechnikov. Ser.: Philology]*. T. 19. Vyp. 4(10), 121–127 (in Ukr.).]
5. Карпенко, О. Ю. Асоціативне визначення семантичного наповнення онімичних концептів. Горлівка; Донецьк, 2005а.
[Karpenko, O. Yu. (2005a). Asotsiatyvne vyznachennia semantychnoho napovnennia onimichnykh kontseptiv [Associative definition of the semantic content of onymic concepts]. Horlivka; Donetsk (in Ukr.).]
6. Карпенко, О. Ю. Асоціативний словник – шлях до сутності власної назви. *Logos onomastike*. 2006а. № 1. С. 8–21.
[Karpenko, O. Yu. (2006a). Asotsiatyvnyi slovnyk – shliakh do sutnosti vlasnoi nazvy [Associative dictionary – a path to the essence of the proper name]. *Logos onomastike*, (1), 8–21 (in Ukr.).]
7. Карпенко, О. Ю. Визначення наявності оніма у ментальному лексиконі. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету. Сер. : Мовознавство*. 2007. Т. 1 (16). С. 81–90.
[Karpenko, O. Yu. (2007). Vyznachennia naiavnosti onima u mentalnomu leksykoni [Determining the presence of an onyme in the mental lexicon]. In : *Naukovi zapysky*

- Ternopilskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu. Ser.: Movoznavstvo [Ternopil National Pedagogical University. Series: Linguistics].* Т. (1)16, 81–90 (in Ukr.).]
8. Карпенко, О. Ю. Використання методів НЛП в ономастичних дослідженнях. *Вісник Одеського національного університету. Сер. Філологія*. Одеса : Одеський національний університет, 2013. С. 59–68.
[Karpenko, O. Yu. (2013). Vykorystannia metodiv NLP v onomastychnykh doslidzhenniakh [Use of NLP methods in onomastic research]. In : *Visnyk Odeskoho natsionalnoho universytetu. Ser. Filolohiia [Bulletin of Odessa National University. Series: Philology]*. 59–68 (in Ukr.)]
 9. Карпенко, О. Ю. Ментальна організація власних назв. *Мовознавство*. 2004. № 4. С. 25–34.
[Karpenko, O. Yu. (2004). Mentalna orhanizatsiia vlasnykh nazv [Mental organisation of proper names]. *Movoznavstvo [Linguistics]*. (4), 25–34 (in Ukr.).]
 10. Карпенко, О. Ю. Об'єктивне й суб'єктивне в ментальному бутті онімів. *Ономастики і апелятиви*. 2005б. Вип. 24. С. 26–32.
[Karpenko, O. Yu. (2005b). Obiektivne y subiektivne v mentalnomu butti onimiv [Objective and subjective aspects in the mental existence of onyms]. *Onomastyky i apeliatyvy [Onomastics and appellatives]*. (24), 26–32 (in Ukr.).]
 11. Карпенко, О. Ю. Проблематика когнітивної ономастики : моногр. Одеса : Астропринт, 2006.
[Karpenko, O. Yu. (2006). Problematyka kohnityvnoi onomastyky : monohrafiia [Problems of cognitive onomastics]. Odessa : Astroprint (in Ukr.).]
 12. Карпенко, О. Ю. Пряме й образне осмислення онімів у асоціативному експерименті. *Наукові записки Тернопільського державного університету. Сер. : Мовознавство*. 2005в. Т. 1 (13). С. 68–80.
[Karpenko, O. Yu. (2005c). Priame y obrazne osmyslennia onimiv u asotsiatyvnomu eksperymentu [Literal and figurative understanding of onyms in an associative experiment]. In : *Naukovi zapysky Ternopilskoho derzhavnoho universytetu. Ser. : Movoznavstvo [Scientific Notes of Ternopil State University. Series: Linguistics]*. Т. 1(13), 68–80 (in Ukr.).]
 13. Ковалевська, А. Патогенні тексти в інформаційних війнах: ідентифікація та нейтралізація. *Мова та історія: зб. нак. пр.: спец. вип. на пошану докт. філол. наук, проф. Н. В. Слухай*. Київ, 2018. Вип. 427. С. 62–76.
[Kovalevska, A. (2018). Patohenni teksty v informatsiinykh viinakh: identyfikatsiia ta neutralizatsiia [Pathogenic texts in information wars: identification and neutralisation]. In : *Mova ta istoriia : zbirnyk naukovykh prats [Language and history: collection of works]*. Vyp. 427, 62–76 (in Ukr.).]
 14. Ковалевська, А. В. Алгоритм нейтралізації патогенності у фейкових текстах інформаційних воєн : матер. І міжвуз. наук.-прак. конф. «Сучасна філологія: теорія та практика». Київ : Нац. Акад. СБУ, 2019. С. 116–122.
[Kovalevska, A. V. (2019). Alhorytm neutralizatsii patohennosti u feikovykh tekstakh informatsiinykh voien [Algorithm for neutralising pathogenicity in fake texts of information wars]. In : *Suchasna filolohiia: teoriia ta praktyka* (pp. 116–122). Kyiv : National Academy of the Security Service of Ukraine (in Ukr.).]
 15. Ковалевська, А. В. Аналіз політичного дискурсу: парадигма спіндокторінгу. Київ : *Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика*. Вип. XLI (41). 2020а. С. 42–61.
[Kovalevska, A. V. (2020). Analiz politychnoho dyskursu: paradyhma spindoktoringu [Analysis of political discourse: the paradigm of spin doctoring]. *Aktualni problemy ukrainskoi linhvistyky: teoriia i praktyka [Current issues in Ukrainian linguistics: theory and practice]*. (XLI), 42–61 (in Ukr.).]
 16. Ковалевська, А. В. Метамоделі лінгвістичної сугестивності політичних рекламних слоганів. *Одеський лінгвістичний вісник: спец. вип., присв. 200-річчю від дня народж. Т. Г. Шевченка*. 2014. Вип. 3. Одеса : Вид-ий дім «Гельветика». С. 99–109.

- [Kovalevska, A. V. (2014). Metamodel linhvistychnoi suhhestyvnosti politychnykh reklamnykh slohaniv [Metamodel of linguistic suggestiveness in political advertising slogans]. In : *Odeskyi linhvistychnyi visnyk [Odessa Linguistic Bulletin]*. Vyp. 3, 99–109 (in Ukr.).]
17. Ковалевська, А. В. Нейтралізація патогенних дискурсів: стратегія спростування. *Наукові записки ВДПУ ім. Михайла Коцюбинського. Сер.: Філологія (мовознавство)*. 2020б. Вип. 31. С. 132–141.
[Kovalevska, A. V. (2020b). Neutralizatsiia patohennykh dyskursiv: stratehiia sprostuvalnna [Neutralisation of pathogenic discourses: strategy of refutation]. In : *Naukovi zapysky VSPU im. Mykhaila Kotsiubynskoho. Ser.: Filolohiia (movoznavstvo) [Scientific Notes of the Mykhailo Kotsyubynsky State Pedagogical University. Series: Philology (Linguistics)]*. Vyp. 31, 132–141 (in Ukr.).]
 18. Ковалевська-Славова, А. В. Стратегії нейтралізації патогенних мегадискурсів: тролінг. *Одеська лінгвістична школа: виміри сьогодення* : колект. моногр. / за заг. ред. Т. Ю. Ковалевської. Одеса : Видавець С. Л. Назарчук, 2023. С.153–163.
[Kovalevska-Slavova, A. V. (2023). Stratehii neitralizatsii patohennykh mehadyskursiv: trolynh [Strategies for neutralizing pathogenic megadiscourses: Trolling]. In T. Yu. Kovalevska (Ed.), *Odeska linhvistychna shkola: Vymiry sohodennia [Odesa Linguistic School: Dimensions of the Present]* (pp. 153–163). Odessa: Vydavets S. L. Nazarchuk (in Ukr.).]
 19. Ковалевська, Т. Ю. Актуальні напрями дослідження вербального впливу. *Одеський лінгвістичний вісник*. Вип. 3. Одеса : Гельветика, 2014а. С. 110–117.
[Kovalevska, T. Yu. (2014a). Aktualni napriamy doslidzhennia verbalnoho vplyvu [Current directions of research on verbal influence]. *Odeskyi linhvistychnyi visnyk [Odessa Linguistic Bulletin]*. (3), 110–117 (in Ukr.).]
 20. Ковалевська, Т. Ю. Актуальні технології створення сугестивності в медійних дискурсах. *Міжкультурна комунікація: проблеми і перспектив*. Держ. заклад «Південноукраїнський нац. пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського», Ін-т мов світу. Терасполь : Поліграфіст ; Одеса, 2012а. С. 194–200.
[Kovalevska, T. Yu. (2012a). Aktualni tekhnolohii stvorennia suhhestyvnosti v midiinykh dyskursakh [Current technologies of creating suggestiveness in media discourses]. In : *Mizhkulturna komunikatsiia: problemy i perspektyvy* (pp. 194–200). Teraspol : Polihrafist ; Odessa (in Ukr.).]
 21. Ковалевська, Т. Ю. Архітектоніка впливу в сучасному медіапросторі: психолінгвальний аспект. *Нова філологія*. Запоріжжя : ЗНУ, 2005а. № 3(23). С. 154–167.
[Kovalevska, T. Yu. (2005a). Arkhitektonika vplyvu v suchasnomu mediaprostori: psykholinhalnyi aspekt [Architectonics of influence in the modern media space: a psycholinguistic aspect]. In : *Nova filolohiia [New philology]*. Vyp. 3(23), 154–167 (in Ukr.).]
 22. Ковалевська, Т. Ю. Асоціативні словники в лексикографічній системі української мови. *Українське мовознавство*. 2008а. Вип. 38. С. 80–85.
[Kovalevska, T. Yu. (2008a). Asotsiatyvni slovnyky v leksykohrafichnii systemi ukrainskoi movy [Associative dictionaries in the lexicographic system of the Ukrainian language]. *Ukrainske movoznavstvo [Ukrainian linguistics]*. (38), 80–85 (in Ukr.).]
 23. Ковалевська, Т. Ю. Аспекти нейролінгвістичного програмування у світлі психологічних концепцій О. О. Потебні. *Вісник Харківського національного університету. Сер. : Філологія*. 2000а. № 491. С. 101–107.
[Kovalevska, T. Yu. (2000a). Aspekty neirolinhvistichnoho prohramuvannia u svitli psykhologichnykh kontseptsii O. O. Potebni [Aspects of neuro-linguistic programming in the light of O. O. Potebnia's psychological concepts]. In : *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu. Ser.: Filolohiia [Bulletin of Kharkiv National University. Series: Philology]*. Vyp. 491, 101–107 (in Ukr.).]
 24. Ковалевська, Т. Ю. Базові концепції впливу в нейролінгвістичному програмуванні. *Семантика мови і тексту*: зб. статей VIII Міжнар. конф. 22–24 жовт. 2003 р. Івано-Франківськ : Плай, 2003а. С. 223–227.

- [Kovalevska, T. Yu. (2003a). Bazovi kontseptsii vplyvu v neirolinhvistychnomu prohramuvanni [Basic concepts of influence in neuro-linguistic programming]. In : *Semantyka movy i tekstu: zbirnyk statei VIII Mizhnar. konf. 22–24 zhovt. 2003 r.* (pp. 223–227). Ivano-Frankivsk : Plai (in Ukr.).]
25. Ковалевська, Т. Ю. Базові положення трансформаційної граматики в парадигмі нейролінгвістичного програмування. *Одеська лінгвістична школа : координати сучасних пошуків : колект. моногр. / кол. авт.; за заг. ред. Ковалевської Т. Ю.* Одеса : видавець Букаєв В. В., 2014б. С. 346–359.
[Kovalevska, T. Yu. (2014b). Bazovi polozhennia transformatsiinoi hramatyky v paradyhmi neirolinhvistychnoho prohramuvannia [Basic principles of transformational grammar in the paradigm of neuro-linguistic programming]. In : *Odeska linhvistychna shkola : koordynaty suchasnykh poshukiv : kolektyvna monohrafiia* (pp. 346–359). Odesa : Vydavets Bukayev V. V. (in Ukr.).]
26. Ковалевська, Т. Ю. Гетерогенна природа впливу в моделювальних перспективах НЛП. *Освітнянські обрії: реалії та перспективи*. Київ : ПІТО, 2008б. № 1 (4). С. 186–191.
[Kovalevska, T. Yu. (2008b). Heterohenna pryroda vplyvu v modeliuvalnykh perspektyvakh NLP [Heterogeneous nature of influence in NLP modelling perspectives]. *Osvitianski obrii: realii ta perspektyvy* [Educational horizons: realities and prospects]. (1)4, 186–191 (in Ukr.).]
27. Ковалевська, Т. Ю. Емпатичні конструкти впливових контекстів. *Вісник Чернівецького університету. Сер. : Філол. науки*. Вип. 24. Черкаси : ЧДУ, 2001а. С. 120–126.
[Kovalevska, T. Yu. (2001a). Empatychni konstrukty vplyvovykh kontekstiv [Empathic constructs of influential contexts]. In : *Visnyk Chernivetskoho universytetu. Ser. : Filolohichni nauky* [Bulletin of Chernivtsi University. Series: Philological Sciences]. Vyp. 24, 120–126 (in Ukr.).]
28. Ковалевська, Т. Ю. Ідеї лінгвоментальності у вченні О. О. Потебні. *О. О. Потебня й актуальні питання мови та культури*. Київ, 2004а. С. 109–113.
[Kovalevska, T. Yu. (2004a). Idei linhvomentálnosti u vchenni O. O. Potebni [Ideas of linguo-mentality in the teachings of O. O. Potebnia]. In : *O. O. Potebnia u aktualni pytannia movy ta kultury* [O. O. Potebnya and topical issues of language and culture]. Kyiv. 109–113 (in Ukr.).]
29. Ковалевська, Т. Ю. Інноваційні елементи в аспекті мовного впливу. *Вісник Дніпропетровського університету. Мовознавство*. Вип. 9. Дніпропетровськ : вид-во ДНУ, 2003б. С. 98–104.
[Kovalevska, T. Yu. (2003b). Innovatsiini elementy v aspekti movnoho vplyvu [Innovative elements in the aspect of linguistic influence]. In : *Visnyk Dnipropetrovskoho universytetu. Movoznavstvo* [Bulletin of Dnipropetrovsk University. Linguistics]. Vyp. 9, 98–104 (in Ukr.).]
30. Ковалевська, Т. Ю. Класифікаційні ознаки онімних асоціатів. *Записки з ономастики*. Вип. 6. Одеса : Астропринт, 2002а. С. 37–43.
[Kovalevska, T. Yu. (2002a). Klasyfikatsiini oznaky onimnykh asotsiativ [Classificatory features of onymic associates]. *Zapysky z onomastyky* [Notes on onomastics]. (6), 37–43 (in Ukr.).]
31. Ковалевська, Т. Ю. Комунікативна роль невербаліки: типологічні ознаки та нейролінгвістична специфіка. *Одеська лінгвістична школа: модерні парадигми : колект. моногр. / за заг. ред. Т. Ю. Ковалевської*. Одеса : ПолиПринт, 2018. С. 129–152.
[Kovalevska, T. Yu. (2018). Komunikatyvna rol neverbalky: typolohiiyni oznaky ta neirolinhvistychna spetsyfika [Communicative role of nonverbality: typological features and NLP specificity]. In : *Odeska linhvistychna shkola: moderni paradyhmy : kolektyvna monohrafiia* (pp. 129–152). Odesa : PolyPrint (in Ukr.).]
32. Ковалевська, Т. Ю. Комунікативні аспекти нейролінгвістичного програмування : моногр. Одеса : Астропринт, 2001б. 344 с.
[Kovalevska, T. Yu. (2001b). Komunikatyvni aspekty neirolinhvistychnoho prohramuvannia : monohrafiia [Communicative aspects of neuro-linguistic programming]. Odesa : Astroprint. 344 s. (in Ukr.).]

33. Ковалевська, Т. Ю. Комунікативні аспекти нейролінгвістичного програмування : моногр. вид. 2-е, доповн. Одеса : Астропринт, 2008в. 324 с.
[Kovalevska, T. Yu. (2008c). Komunikatyvni aspekty neirolinhvistychnoho prohramuvannia : monohrafiia [Communicative aspects of neuro-linguistic programming]. 2nd ed., extended. Odessa : Astroprint. 324 s. (in Ukr.).]
34. Ковалевська, Т. Ю. Культуромовний аспект метамодельної семантики. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Сер. : Мовознавство*. 2004б. 1 (11). С. 108–112.
[Kovalevska, T. Yu. (2004b). Kulturomovnyi aspekt metamodelnoi semantyky [Cultural-linguistic aspect of metamodel semantics]. In : *Naukovi zapysky Ternopilskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu im. V. Hnatiuka. Ser. : Movoznavstvo [Scientific Notes of the V. Hnatiuk Ternopil National Pedagogical University. Series: Linguistics]*. (1)11, 108–112 (in Ukr.).]
35. Ковалевська, Т. Ю. Метамодельна кваліфікація мови в нейролінгвістичному програмуванні. *Записки з українського мовознавства*. Вип. 13. Одеса : Астропринт, 2003в. С. 3–7.
[Kovalevska, T. Yu. (2003c). Metamodelna kvalifikatsiia movy v neirolinhvistychnoho prohramuvanni [Metamodel qualification of language in neuro-linguistic programming]. *Zapysky z ukrainskoho movoznavstva [Notes on Ukrainian Linguistics]*. (13), 3–7 (in Ukr.).]
36. Ковалевська, Т. Ю. Метапрограмні ідентифікації ментальних процесів. *Гуманітарний вісник Переяслав-Хмельницького державного педагогічного університету ім. Г. Сковороди : наук.-теорет. зб. № 4*. Переяслав-Хмельницький, 2003г. С. 163–174.
[Kovalevska, T. Yu. (2003d). Metaprogramni identyfikatsii mentalnykh protsesiv [Metaprogram identifications of mental processes]. In : *Humanitarnyi visnyk Pereiaslav-Khmelnyskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu im. H. Skovorody [Humanitarian Bulletin of Pereiaslav-Khmelnyskyi State Pedagogical University named after G. Skovoroda: scientific and theoretical collection]*. (4), 163–174 (in Ukr.).]
37. Ковалевська, Т. Ю. Мілтон-модель в аспекті медіавпливу. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. : Лінгвістика*. 2006. Вип. 3. С. 278–282.
[Kovalevska, T. Yu. (2006). Milton-model v aspekti mediavplyvu [The Milton model in the aspect of media influence]. In : *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Ser. : Linhvistyka [Scientific Bulletin of Kherson State University. Series: Linguistics]*. Vyp. 3, 278–282 (in Ukr.).]
38. Ковалевська, Т. Ю. Мілтон-модель мови в сугестивних дискурсах. *Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету ім. В. Винниченка. Сер. : Філол. науки (мовознавство)*. 2008г. Вип. 75 (3). С. 252–255.
[Kovalevska, T. Yu. (2008d). Milton-model movy v suhhestyvnykh dyskursakh [Milton model of language in suggestive discourses]. In : *Naukovi zapysky Kirovohradskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu im. V. Vynnychenka. Ser. : Filolohichni nauky (movoznavstvo) [Scientific notes of the V. Vynnychenko Kirovohrad State Pedagogical University. Series: Philological sciences (linguistics)]*. Vyp. 75 (3), 252–255 (in Ukr.).]
39. Ковалевська, Т. Ю. Мовленнєві предикати в контексті нейролінгвістичного програмування. *Культура народів Причорномор'я*. № 137. Т. 1. Симферополь : Таврич. нац. ун-т ім. В. І. Вернадського, 2008д. С. 343–347.
[Kovalevska, T. Yu. (2008e). Movlennievi predykaty v konteksti neirolinhvistychnoho prohramuvannia [Speech predicates in the context of neuro-linguistic programming]. *Kultura narodov Prychernomoria [The culture of the peoples of the Black Sea region]*. (137)1, 343–347 (in Ukr.).]
40. Ковалевська, Т. Ю. Мовний вплив: маніпулятивні технології. *Мова і культура : наук. щорічн. журн*. Київ : Вид-ий дім Дмитра Бураго, 2005б. Вип. 8. Т. II : Психологія мови і культури. Мова і засоби масової комунікації. С. 19–24.

- [Kovalevska, T. Yu. (2005c). *Movnyi vplyv: manipulyativni tekhnolohii* [Linguistic influence: manipulative technologies]. *Mova i kultura* [Language and culture]. (8) II, 19–24. Kyiv : Vydavnychiy dim Dmytra Buraho (in Ukr.).]
41. Ковалевська, Т. Ю. Моделювання емпатії в сучасному комунікативному просторі. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету ім. К. Д. Ушинського. Лінгвістичні науки : наук. вид. : зб. наук. пр.* 2011а. № 13. Одеса : Астропринт. С. 159–168.
- [Kovalevska, T. Yu. (2011a). *Modeliuvannia empatii v suchasnomu komunikatyvnomu prostori* [Modelling empathy in the modern communicative space]. In : *Naukovyi visnyk Pivdenoukrainskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu im. K. D. Ushynskoho. Lnhvistychni nauky* [Scientific Bulletin of the South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky. Linguistic Sciences]. (13), 159–168. Odesa : Astroprint (in Ukr.).]
42. Ковалевська, Т. Ю. Моделювання емпатії: лексикографічний аспект. *Записки з загальної лінгвістики*. Одеса, 2002б. Вип. 4. С. 17–22.
- [Kovalevska, T. Yu. (2002b). *Modeliuvannia empatii : leksykohrafichnyi aspekt* [Modelling empathy: lexicographic aspect]. In : *Zapysky z zahalnoi lnhvistyky* [Notes on general linguistics]. Вуп. 4, 17–22 (in Ukr.).]
43. Ковалевська, Т. Ю. Невербальні імплікації впливу в НЛП. *Споконвіку було слово... : зб. на пошану проф. О. Александрова з нагоди його 60-річчя*. Одеса, 2007. С. 152–160.
- [Kovalevska, T. Yu. (2007). *Neverbalni implikatsii vplyvu v NLP* [Non-verbal implications of influence in NLP]. In : *Spokonviku bulo slovo... : zbirnyk na poshanu prof. O. Aleksandrova z nahody yoho 60-richchia* (pp. 152–160). Odesa (in Ukr.).]
44. Ковалевська, Т. Ю. Нейролінгвістична ідентифікація метапрограмних стратегій особистості. *Записки з українського мовознавства*. Одеса : ПолиПринт, 2016а. С. 219–227.
- [Kovalevska, T. Yu. (2016a). *Neirolinhvistychna identyfikatsiia metaprogramnykh stratehii osobystosti* [Neuro-linguistic identification of personality metaprogram strategies]. *Zapysky z ukrainskoho movoznavstva* [Notes on Ukrainian Linguistics], 219–227. Odesa : PolyPrint (in Ukr.).]
45. Ковалевська, Т. Ю. Нейролінгвістична ідентифікація рекламних сугестогенів. *Одеська лінгвістична школа: інтеграція підходів : колект. моногр. / за заг. ред. Т. Ю. Ковалевської*. Одеса : ПоліПринт, 2016б. С. 231–240.
- [Kovalevska, T. Yu. (2016b). *Neirolinhvistychna identyfikatsiia reklamnykh suhhestoheniv* [Neuro-linguistic identification of advertising suggestogens]. In : *Odeska lnhvistychna shkola: intehtatsiia pidkhodiv : kolektyvna monohrafiia* (pp. 231–240). Odesa : PolyPrint (in Ukr.).]
46. Ковалевська, Т. Ю. Нейролінгвістична природа мовленнєвих предикатів у комунікативних аспектах. *Філологічні дослідження : зб. наук. пр. з нагоди 80-річчя чл.-кор. НАН України, докт. філол. наук, проф. Ю. О. Карпенка*. Одеса : ОНУ : Філологічний факультет, 2009. С. 109–114.
- [Kovalevska, T. Yu. (2009). *Neirolinhvistychna pryroda movlennievnykh predykativ u komunikatyvnykh aspektakh* [Neuro-linguistic nature of speech predicates in communicative aspects]. In : *Filolohichni doslidzhennia* [Philological research]. (pp. 109–114). Odesa : ONU : Faculty of Philology (in Ukr.).]
47. Ковалевська, Т. Ю. Нейролінгвістичне моделювання лінгвоментальних метапрограм. *MegaLing'2008. Горизонти прикладної лінгвістики та лінгвістичних технологій : доп. міжнар. конф. 22–28 вер. 2008, Україна, Крим, Партеніт*. Сімферополь : Вид-во «ДІАІПІ», 2008е. С. 57–58.
- [Kovalevska, T. Yu. (2008f). *Neirolinhvistychna modeliuvannia lnhvomentalnykh metaprogram* [Neuro-linguistic modelling of linguo-mental metaprograms]. In : *MegaLing'2008. Horyzonty prykladnoi lnhvistyky ta lnhvistychnykh tekhnolohii* (pp. 57–58). Simferopol : Vydavnytstvo "DIAPI" (in Ukr.).]
48. Ковалевська, Т. Ю. Онімні пріоритети асоціативного простору реклами. *Наукові записки. Сер. : Філол. науки (мовознавство)*. Кіровоград : КДУ, 2001в. С. 31–34.

- [Kovalevska, T. Yu. (2001c). Onimni priorytety asotsiatyvnoho prostoru reklamy [Onymic priorities of the associative space of advertising]. In : *Naukovi zapysky. Ser. : Filolohichni nauky (movoznavstvo) [Scientific notes. Series: Philological sciences (linguistics)]*. 31–34. Kirovohrad : KDU (in Ukr.).]
49. Ковалевська, Т. Ю. Основи генеративної граматики в нейролінгвістичному програмуванні. *Південний архів. Сер. : Філол. науки*. Херсон, 2003д. Вип. 23. С. 105–112. [Kovalevska, T. Yu. (2003e). Osnovy heneratyvnoi hramatyky v neirolinhvistychnoho prohramuvanni [Fundamentals of generative grammar in neuro-linguistic programming]. *Pivdennyi arkhiv. Ser. : Filolohichni nauky [Southern Archive. Series: Philological Sciences]*. Vyp. 23, 105–112. Kherson (in Ukr.).]
50. Ковалевська, Т. Ю. Поняття лінгвоментальності в україністиці: витоки і перспективи. *Записки з загальної лінгвістики*. Одеса : Астропринт, 2001г. Вип. 2. С. 3–9. [Kovalevska, T. Yu. (2001d). Poniattia linhvomentalnosti v ukrainistytsi: vytoky i perspektyvy [The concept of linguo-mentality in Ukrainian studies: origins and prospects]. *Zapysky z zahalnoi linhvistyky [Notes on general linguistics]*. (2), 3–9. Odesa : Astroprint (in Ukr.).]
51. Ковалевська, Т. Ю. Практична лексикографія паравербальних комплексів. *Ономастика і апелятиви*. Дніпропетровськ, 2000б. Вип. 9. С. 75–83. [Kovalevska, T. Yu. (2000b). Praktychna leksykohrafiia paraverbalnykh kompleksiv [Practical lexicography of paraverbal complexes]. *Onomastyka i apeliatyvy [Onomastics and appellatives]*. (9), 75–83. Dnipropetrovsk (in Ukr.).]
52. Ковалевська, Т. Ю. Проблема сугестивної адекватності у мові сучасних ЗМІ. *Українознавство : наук. громад.-політ. культ.-філос. пед. журнал : матер. міжнар. конгресу «Українська мова вчора, сьогодні, завтра в Україні і світі»*. Київ : «Міленіум», 2005в. Число 4. С. 147–151. [Kovalevska, T. Yu. (2005d). Problema suhhestyvnoi adekvatnosti u movi suchasnykh ZMI [The problem of suggestive adequacy in the language of modern mass media]. *Ukrainoznavstvo : naukovyi hromadsko-politychnyi kult.-filos. ped. zhurnal* (4), 147–151. Kyiv : Millennium (in Ukr.).]
53. Ковалевська, Т. Ю. Психоактивні маркери рекламного тексту. *Записки з українського мовознавства : зб. наук. пр.* Одеса, 2000г. Вип. 10. С. 34–41. [Kovalevska, T. Yu. (2000). Psykhoaktyvni markery reklamnoho tekstu [Psychoactive markers of advertising text]. In : *Zapysky z ukrainskoho movoznavstva: Zbirnyk naukovykh prats [Notes on Ukrainian Linguistics: Collection of Scientific Papers]*. Vyp. 10, 34–41 (in Ukr.).]
54. Ковалевська, Т. Ю. Психолінгвальний субстрат мовленнєвого впливу. *Українське мовознавство*. Київ, 2004в. Вип. 29–30. С. 103–109. [Kovalevska, T. Yu. (2004). Psykholinhvalnyi substrat movlennievoho vplyvu [Psycholinguistic substrate of speech influence]. *Ukrainske movoznavstvo [Ukrainian Linguistics]*. (29–30), 103–109 (in Ukr.).]
55. Ковалевська, Т. Ю. Психолінгвістична теорія О. О. Потебні в концепціях сучасного мовознавства. *Записки з загальної лінгвістики*. Одеса, 2001д. Вип. 3. С. 74–80. [Kovalevska, T. Yu. (2001). Psykholinhvistychna teoriia O. O. Potebni v kontseptsiaakh suchasnoho movoznavstva [Psycholinguistic theory of A. A. Potebnia in the concepts of modern linguistics]. In : *Zapysky z zahalnoi linhvistyky [Notes on General Linguistics]*. Vyp. 3, 74–80 (in Ukr.).]
56. Ковалевська, Т. Ю. Психолінгвістичні активатори сприйняття рекламних комплексів. *Одеська лінгвістична школа: кола реконструкцій : колект. моногр. / за заг. ред. Т. Ю. Ковалевської*. Одеса : ПолиПринт, 2020. С. 303–313. [Kovalevska, T. Yu. (2020). Psykholinhvistychni aktyvatory spryiniattia reklamnykh kompleksiv [Psycholinguistic activators of perception of advertising complexes]. In T. Yu. Kovalevska (Ed.), *Odeska linhvistychna shkola: Kola rekonstruktsii [Odesa Linguistic School: Circles of Reconstruction]* (pp. 303–313). Odesa: PolyPrint (in Ukr.).]

57. Ковалевська, Т. Ю. Психолінгвістичні особливості політичного дискурсу. *Вісник Харківського університету*. Сер.: Філологія. 2001е. Вип. 33: Філологічні аспекти дослідження дискурсу. С. 237–242.
[Kovalevska, T. Yu. (2001). Psykholinhvistychni osoblyvosti politychnoho dyskursu [Psycholinguistic features of political discourse]. In : *Visnyk Kharkivskoho Universytetu. Serii: Filolohiia* [Bulletin of Kharkiv University. Series: Philology]. Vyp. 33, 237–242 (in Ukr.).]
58. Ковалевська, Т. Ю. Психосемантика комунікативної гармонійності. *Записки з українського мовознавства*: зб. наук. пр. Одеса, 2003д. Вип. 12: Українська ментальність: діалог світів. С. 360–369.
[Kovalevska, T. Yu. (2003). Psykhosemantyka komunikatyvnoi harmoniynosti [Psychosemantics of communicative harmony]. In : *Zapysky z ukrainskoho movoznavstva: Zbirnyk naukovykh prats* [Notes on Ukrainian Linguistics: Collection of Scientific Papers]. Vyp. 12, 360–369 (in Ukr.).]
59. Ковалевська, Т. Ю. Реклама як маніпулятивний дискурс. *Актуальні проблеми вербальної комунікації: мова та суспільство*. Київ: КНУ ім. Т. Шевченка, 2004. С. 51–56.
[Kovalevska, T. Yu. (2004). Reklama yak manipulyativnyi dyskurs [Advertising as manipulative discourse]. In *Aktualni problemy verbalnoi komunikatsii: Mova ta suspilstvo* [Topical Issues of Verbal Communication: Language and Society] (pp. 51–56). Kyiv: Taras Shevchenko National University of Kyiv (in Ukr.).]
60. Ковалевська, Т. Ю. Семантика граматичних категорій у впливових дискурсах. *Філологічні студії*. 2002в. № 1. С. 44–50.
[Kovalevska, T. Yu. (2002). Semantyka hramatychnykh katehorii u vplyvovykh dyskursakh [Semantics of grammatical categories in influential discourses]. *Filolohichni studii* [Philological Studies]. (1), 44–50 (in Ukr.).]
61. Ковалевська, Т. Ю. Семантика онімних асоціатів у рекламному дискурсі. *Записки з ономастики*. Одеса: Астропринт, 2001є. Вип. 5. С. 3–11.
[Kovalevska, T. Yu. (2001). Semantyka onimnykh asotsiativ u reklamnomu dyskursi [Semantics of onymic associations in advertising discourse]. *Zapysky z onomastyky* [Notes on Onomastics]. (5), 3–11. Odesa: Astroprint (in Ukr.).]
62. Ковалевська, Т. Ю. Семантика паравербальних комплексів. *Ономастика і апелятиви*. Дніпропетровськ: ДДУ. 2000д. Вип. 9. С. 75–83.
[Kovalevska, T. Yu. (2000). Semantyka paraverbalnykh kompleksiv [Semantics of paraverbal complexes]. *Onomastyka i apeliatyvy* [Onomastics and Appellatives]. (9), 75–83. Dnipropetrovsk: Dnipropetrovsk State University (in Ukr.).]
63. Ковалевська, Т. Ю. Сучасні нейролінгвістичні технології дослідження мовленнєвого впливу: Мілтон-модель. *Вісник Одеського національного університету*. Сер.: Філол.: наук. журн. 2012б. Т. 17. Вип. 4. С. 54–60.
[Kovalevska, T. Yu. (2012). Suchasni neirolinhvistychni tekhnolohii doslidzhennia movlennievoho vplyvu: Milton-model [Modern neurolinguistic technologies for studying speech influence: Milton model]. In : *Visnyk Odeskoho natsionalnoho universytetu. Serii: Filolohiia* [Bulletin of Odesa National University. Series: Philology]. Т. 17. Vyp. 4, 54–60 (in Ukr.).]
64. Ковалевська, Т. Ю. Теорія емпатичної комунікації у світлі філософських концепцій Г. Сковороди. *Григорій Сковорода – джерело духовної величі та сучасність*: матер. Переяслав-Хмельницьких 10–11–12-х Сковородинівських читань. Тернопіль: Астон, 2007. С. 368–375.
[Kovalevska, T. Yu. (2007). Teoriia empatychnoi komunikatsii u svitli filosofskykh kontseptsii H. Skovorody [Theory of empathic communication in the light of H. Skovoroda's philosophical concepts]. In *Hryhorii Skovoroda – dzherelo dukhovnoi velychi ta suchasnist: Materialy 10–12 Sesii Skovorodynivskykh chytan* [Hryhorii Skovoroda – Source of Spiritual Greatness and Modernity: Proceedings of the 10th–12th Skovoroda Readings] (pp. 368–375). Ternopil: Aston (in Ukr.).]

65. Ковалевська, Т. Ю. Трансформаційна грамати́ка у парадигмі нейролінгвістичного програмування. *Слов'янський збірник*. 2011б. Вип. 14–15. С. 179–190.
[Kovalevska, T. Yu. (2011). Transformatsiina hramatyka u paradyhmi neirolinhvistychnoho prohramuvannia [Transformational grammar in the paradigm of neurolinguistic programming]. *Slovianskyi zbirnyk [Slavic Collection]*, (14–15), 179–190 (in Ukr.).]
66. Ковалевська, Т. Ю. Філософсько-психологічне підґрунтя комунікативної емпатії. *Одеська лінгвістична школа: траєкторії досліджень* : колект. моногр. / за заг. ред. Т. Ю. Ковалевської. Одеса : ПолиПринт, 2021. С. 184–200.
[Kovalevska, T. Yu. (2021). Filosofska-psykholohichne pidgruntia komunikatyvnoi empatii [Philosophical and psychological basis of communicative empathy]. In T. Yu. Kovalevska (Ed.), *Odeska linhvistychna shkola: Traiektorii doslidzhen [Odesa Linguistic School : Research Trajectories]* (pp. 184–200). Odesa : PolyPrint (in Ukr.).]
67. Ковалевська, Т. Ю. Феномен емпатії у філософії Г. Сковороди. *Методологічні аспекти літературознавчого синтезу* : зб. наук. па пошану проф. Нонни Шляхової з нагоди її 75-річчя. Одеса, 2008є. С. 122–128.
[Kovalevska, T. Yu. (2008). Fenomen empatii u filosofii H. Skovorody [The phenomenon of empathy in H. Skovoroda's philosophy]. In : *Metodolohichni aspekty literaturoznavchoho synthezu : zbirnyk naukovykh prats na poshanu prof. Nonny Shliakhovoi [Methodological Aspects of Literary Synthesis: Festschrift in Honor of Prof. Nonna Shliakhova]* (pp. 122–128). Odesa (in Ukr.).]
68. Ковалевська, Т. Ю. Функціональні домінанти актуальних медіа-текстів: переконування чи вплив? *Діалог: Медіа-студії*. 2006. Вип. 4. Одеса : ОРІДУ НАДУ. С.110–119.
[Kovalevska, T. Yu. (2006). Funktsionalni dominanty aktualnykh media-tekstiv: perekonuvannia chy vplyv? [Functional dominants of current media texts: Persuasion or influence?]. In : *Dialoh: Media-studii: Zbirnyk naukovykh prats [Dialogue : Media Studies]*. Vyp. 4, 110–119. Odesa : ORIDU NADU (in Ukr.).]
69. Ковалевська, Т. Ю., Ковалевська А. В. Моделі лінгвістичної конгруєнтності бренд-ергоніма і рекламного слогану. *Записки з українського мовознавства = Opera in linguistica ukrainiana : Fascicullum 27*. Одеса : «ПолиПринт», 2020. Вип. 27. С. 220–233.
[Kovalevska, T. Yu., & Kovalevska, A. V. (2020). Modeli linhvistychnoi konhruentnosti brenderhonyma i reklamnoho slohanu [Models of linguistic congruence of brand ergonyms and advertising slogans]. In : *Zapysky z ukrainskoho movoznavstva = Opera in linguistica ukrainiana: Fascicullum 27 [Notes on Ukrainian Linguistics]*. Vyp. 27, 220–233. Odesa : PolyPrint (in Ukr.).]
70. Ковалевська Т. Ю., Кондратенко Н. В., Кутуза Н. В. та ін. Реклама та PR у масово-інформаційному просторі : моногр. / за заг. ред. О. В. Александрова : відп. ред. Т. Ю. Ковалевська, Н. В. Кутуза. Одеса : Астропринт, 2009.
[Kovalevska, T. Yu., Kondratenko, N. V., Kutuza, N. V., et al. (2009). *Reklama ta PR u masovo-informatsiinomu prostori [Advertising and PR in the Mass Information Space]* (O. V. Aleksandrov, Ed.; T. Yu. Kovalevska & N. V. Kutuza, Eds.). Odesa : Astroprint (in Ukr.).]
71. Ковалевська, Т. Ю., Сологуб, Г. Д., Савченко, О. В. Асоціативний словник української рекламної лексики. Одеса : Астропринт, 2001.
[Kovalevska, T. Yu., Sologub, H. D., & Savchenko, O. V. (2001). *Asotsiatyvnyi slovnyk ukrainskoi reklamnoi leksyky [Associative Dictionary of Ukrainian Advertising Vocabulary]*. Odesa : Astroprint (in Ukr.).]
72. Ковалевська, Т. Ю., Станкевич, Ю. М. Семантична динаміка ключових слів політичної реклами. *Записки з українського мовознавства*. Одеса, 2009. Вип. 18. С. 94–101.
[Kovalevska, T. Yu., & Stankevych, Yu. M. (2009). Semantychna dynamika kliuchovykh sliv politychnoi reklamy [Semantic dynamics of key words in political advertising]. In : *Zapysky z ukrainskoho movoznavstva [Notes on Ukrainian Linguistics]*. Vyp. 18, 94–101 (in Ukr.).]

73. Космеда, Т. Лінгвоісторіографія української лінгвістики XXI століття: жанрові різновиди репрезентації. *Studia Ucrainica Varsoviensia*. 2022. № 10. С. 75–87.
[Kosmeda, T. (2022). Linhvoistoriohrafiiia ukrainskoi linhvistyky XXI stolittia: zhanrovi riznovydy reprezentatsii [Linguistic historiography of Ukrainian linguistics in the 21st century: Genre varieties of representation]. *Studia Ucrainica Varsoviensia [Ukrainian Studies in Warsaw]*. (10), 75–87 (in Ukr.).]
74. Космеда, Т. А. Функційне навантаження наукової мовознавчої школи в сучасному просторі університетської системи. *Лінгвістичні студії*. 2017. Вип. 34. С. 176–183.
[Kosmeda, T. A. (2017). Funktsiine navantazhennia naukovoï movoznavchoi shkoly v suchasnomu prostori universytetskoï systemy [Functional role of the scientific linguistic school in the current university system]. *Linhvistychni studii [Linguistic Studies]*. (34), 176–183 (in Ukr.).]
75. Кулібаба, М. О. Порада як сугестивний складник українського метеодискурсу. *World Science*. Warsaw, 2020. Вип. 2 (54). С. 39–44.
[Kulibaba, M. O. (2020). Porada yak suhesyvnyi skladnyk ukrainskoho meteodyskursu [Advice as a suggestive component of Ukrainian weather discourse]. *World Science*. 2(54), 39–44 (in Ukr.).]
76. Кулібаба М. О. Прагмалінгвістична специфіка українського метеодискурсу : дис. ... докт. філос. за спец. 035 «Філологія». Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, Одеса, 2021.
[Kulibaba, M. O. (2021). Prahmalinhvistychna spetsyfika ukrainskoho meteodyskursu [Pragmatic-linguistic specificity of Ukrainian weather discourse]. Doctor of Philosophy dissertation (Philology). Odeskyi natsionalnyi universytet imeni I. I. Mechnykova, Odesa. (in Ukr.).]
77. Кутуза, Н. В., Ковалевська, Т. Ю. Короткий асоціативний словник рекламних слоганів. Одеса : Астропринт, 2011.
[Kutuza, N. V., & Kovalevska, T. Yu. (2011). *Korotkyi asotsiatyvnyi slovnyk reklamnykh slohaniv [Short associative dictionary of advertising slogans]*. Odesa : Astroprint (in Ukr.).]
78. Лакомська, І. В. Сугестивна функція фразеологізмів у пресі (на прикладі газетних заголовків). *Записки з українського мовознавства*. 2013. Вип. 20. Одеса : «Астропринт». С. 82–90.
[Lakomska, I. V. (2013). Suhetyvna funktsiia frazeolohizmiv u presi (na prykladi hazetnykh zaholovkiv) [Suggestive function of phraseological units in the press (on the example of newspaper headlines)]. *Zapysky z ukrainskoho movoznavstva [Notes on Ukrainian Linguistics]*. Vyp. 20, 82–90 (in Ukr.).]
79. Локота І. М. Особливості асоціювання хворих на параноїдну шизофренію. *Записки з українського мовознавства*. 2020а. Вип. 27. Одеса : ПолиПринт. С. 259–266.
[Lokota, I. M. (2020a). Osoblyvosti asotsiiuvannia khvorykh na paranoidnu shyzofreniiu [Peculiarities of association in patients with paranoid schizophrenia]. *Zapysky z ukrainskoho movoznavstva [Notes on Ukrainian Linguistics]*. Vyp. 27, 259–266 (in Ukr.).]
80. Локота, І. М. Особливості мовлення хворих при параноїдній шизофренії: асоціативний аспект. *Одеська лінгвістична школа : кола реконструкцій : колект. моногр. / за ред. Т. Ю. Ковалевської*. Одеса : ПолиПринт, 2020б. С. 449–455.
[Lokota, I. M. (2020b). Osoblyvosti movlennia khvorykh pry paranoidnii shyzofrenii: asotsiatyvnyi aspekt [Speech peculiarities in patients with paranoid schizophrenia: Associative aspect]. In T. Yu. Kovalevska (Ed.), *Odeska linhvistychna shkola : Kola rekonstruktsii [Odesa Linguistic School: Circles of Reconstruction]* (pp. 449–455). Odesa : PolyPrint (in Ukr.).]
81. Любецька, В. В. Про особливості психологічної школи XX століття у літературознавстві та лінгвістиці. *Мова: наук.-теорет. часопис*. Одеса: Астропринт. № 38. 2022. С. 44–49.
[Liubetska, V. V. (2022). Pro osoblyvosti psykhologichnoi shkoly XX stolittia u literaturoznavstvi ta linhvistytsi [On the features of the psychological school of the 20th century in literary studies and linguistics]. *Mova: Naukovo-teoretychnyi chasopys*. (38), 44–49. Odesa : Astroprint (in Ukr.).]

82. Мирошніченко, М. І. Мовне та психологічне в семантичних пресупозиціях українських іменників (на матеріалі назв діячів). *Гуманітарні проблеми становлення сучасного фахівця*: матер. VIII Міжнар. наук.-практ. конф., 22–23 бер. 2007 р. Київ : НАУ, 2007. С. 12–13.
[Myroshnychenko, M. I. (2007). Movne ta psykhologichne v semantychnykh presupozytsiiakh ukrainskykh imennykiv (na materialy nazv diiachiv) [Linguistic and psychological aspects in semantic presuppositions of Ukrainian nouns (on the material of names of actors)]. In *Humanitarni problemy stanovlennia suchasnoho fakhivtsia: Materialy VIII Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii* [Humanitarian Problems of Forming a Modern Specialist: Proceedings of the 8th International Scientific and Practical Conference] (22–23 bereznia 2007 r.) [22–23 March 2007] (pp. 12–13). Kyiv : NAU (in Ukr.).]
83. Мирошніченко, М. І. Семантичні класи українських іменників-назв діячів як вияв еволюції українського менталітету. *Південь України: етноісторичний, мовний, культурний та релігійний виміри* : зб. наук. пр. II Міжнарод. наук.-практ. конф., 10–11 кв. 2009 р. Одеса : БМБ, 2009. С. 177–181.
[Myroshnychenko, M. I. (2009). Semantychni klasy ukrainskykh imennykiv-nazv diiachiv yak vyviah evoliutsii ukrainskoho mentalitetu [Semantic classes of Ukrainian nouns-designations of agents as a manifestation of the evolution of the Ukrainian mentality]. In *Pivden Ukrainy : Etnoistorychnyi, movnyi, kulturnyi ta relihiinyi vymiry: Zbirnyk naukovykh prats II Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii* [The South of Ukraine : Ethnohistorical, Linguistic, Cultural and Religious Dimensions: Proceedings of the 2nd International Scientific and Practical Conference] (10–11 kvitnia 2009 r.) [10–11 April 2009] (pp. 177–181). Odesa : VMV (in Ukr.).]
84. Папіш, В. А. Львівський науковий психолінгвістичний осередок: аспектуальна історіографія. *Теорія і практика викладання української мови як іноземної*. 2024. Вип. 18. С. 221–238.
[Papish, V. A. (2024). Lvivskyi naukovyi psykholinhvistychnyi oseredok: aspektualna istoriografiia [Lviv scientific psycholinguistic center: Aspective historiography]. *Teoriia i praktyka vykladannia ukrainskoi movy yak inozemnoi* [Theory and Practice of Teaching Ukrainian as a Foreign Language]. (18), 221–238 (in Ukr.).]
85. Симоненко, І. Концептуальні засади державної політики пам'яті. *Аналітична записка*. URL <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/gumanitarniy-rozvitok/konceptualni-zasadi-derzhavnoi-politiki--pamyati-analitichna>
[Symonenko, I. (n.d.). Kontseptualni zasady derzhavnoi polityky pam'iaty [Conceptual foundations of the state memory policy]. *Analitichna zapyska* [Analytical Report]. Available at : <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/gumanitarniy-rozvitok/konceptualni-zasadi-derzhavnoi-politiki--pamyati> (in Ukr.).]
86. Серебріч, А. В. Ключові слова як лексико-семантичні сугестогени українськомовних проповідей. *Записки з українського мовознавства*. 2017. Вип. 24, Т. 2. С. 216–225. Одеса : ПолиПринт.
[Serebrych, A. V. (2017). Kliuchovi slova yak leksyko-semantychni suhes-toheny ukrainskomovnykh propovidei [Keywords as lexico-semantic suggestogens of Ukrainian-language sermons]. In : *Zapysky z ukrainskoho movoznavstva* [Notes on Ukrainian Linguistics]. Vyp. 24 (Vol. 2), 216–225. Odesa : PolyPrint. (in Ukr.).]
87. Сенік, Г. В. Психолінгвістичні аспекти семантики прізвиськ. *Одеська лінгвістична школа: Інтеграція підходів*. Одеса : ПолиПринт, 2015. С. 31–37.
[Senyk, H. V. (2015). Psykholinhvistychni aspekty semantyky prizvysk [Psycholinguistic aspects of the semantics of nicknames]. In *Odeska lnhvistychna shkola: Intehratsiia pidkhodiv* [Odesa Linguistic School: Integration of Approaches] (pp. 31–37). Odesa : PolyPrint. (in Ukr.).]
88. Славінська, М. С. Впливові семантичні маркери соціальної та політичної реклами. *Мова: науково-теоретичний часопис з мовознавства*. 2015. № 23. С. 15–20.

- [Slavinska, M. S. (2015). Vplynovi semantychni markery sotsialnoi ta politychnoi reklamy [Influential semantic markers of social and political advertising]. *Mova: Naukovo-teoretychnyi chasopys z movoznavstva [Language: Scientific and Theoretical Journal on Linguistics]*. (23), 15–20. (in Ukr.).]
89. Слишинська, Г. М. Впливові аспекти ключових слів у судових промовах адвокатів. *Мова і право : матеріали наукового семінару ДДУ внутрішніх справ*. Дніпропетровськ : Аверта, 2014. С. 47–48.
- [Slyshynska, H. M. (2014). Vplynovi aspekty kliuchovykh sliv u sudovykh promovakh advokativ [Influential aspects of key words in lawyers' courtroom speeches]. In *Mova i parvo : Materialy naukovooho seminaru DDU vnutrishnikh sprav [Language and Law : Proceedings of the Scientific Seminar of the Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs]* (pp. 47–48). Dnipropetrovsk: Averta. (in Ukr.).]
90. Слишинська, Г. М. Синтаксичний повтор як засіб сугестивного впливу (на матеріалі адвокатських промов). *Записки з українського мовознавства = Opera in linguistica ukrainiana : Fascicullum 25*. 2018. Вип. 25. С. 219–227. Одеса: ПолиПринт.
- [Slyshynska, H. M. (2018). Syntaksychnyi povtor yak zasib suhes-tyinoho vplyvu (na materialy advokatskykh promov) [Syntactic repetition as a means of suggestive influence (based on lawyers' speeches)]. In : *Zapysky z ukrainskoho movoznavstva = Opera in linguistica ukrainiana: Fascicullum 25 [Notes on Ukrainian Linguistics]*. Vyp. 25, 219–227. Odesa : PolyPrint. (in Ukr.).]
91. Хрустік, Н. М., Романченко, А. П. Асоціативність як засіб творення неофіційних назв автомобілів. *Записки з українського мовознавства*. 2014. Вип. 21. С. 40–46. Одеса : ОРІДУ НАДУ.
- [Khrustyk, N. M. & Romanchenko, A. P. (2014). Asotsiatyvnist yak zasib tvorennia neofitsiinykh nazv avtomobiliv [Associativity as a means of creating unofficial names for cars]. In : *Zapysky z ukrainskoho movoznavstva [Notes on Ukrainian Linguistics]*. Vyp. 21, 40–46. Odesa : ORIDU NADU. (in Ukr.).]
92. Швець, Ю. В., Ковалевська, Т. Ю. Асоціативний фон класичних густативів. *Записки з українського мовознавства*. 2023. Вип. 30. С. 254–272. Одеса : Видавець С. Л. Назарчук.
- [Shvets, Yu. V. & Kovalevska, T. Yu. (2023). Asotsiatyvnyi fon klasychnykh hustatyviv [Associative background of classical gustatives]. In : *Zapysky z ukrainskoho movoznavstva: Zbirnyk naukovykh prats [Notes on Ukrainian Linguistics]*. Vyp. 30, 254–272. Odesa : Vydavets S. L. Nazarchuk. (in Ukr.).]
93. Щербак, О. В. Супраграфеміка в телерекламі та кіноанонсах: лінгвосеміотичний та сугестивний підходи. *Прикладна лінгвістика 2020: проблеми і рішення: матеріали 16-ої Всеукраїнської науково-методичної конференції молодих науковців*. Миколаїв : НУК, 2020. С. 181–186.
- [Shcherbak, O. V. (2020). Suprahrافemika v telereklami ta kinoanosakh: linhvosemiotchnyi ta suhes-tyinyi pidkhody [Supragraphics in TV advertising and movie trailers: Linguosemiotic and suggestive approaches]. In *Prykladna linhvistyka 2020: Problemy i rishennia: Materialy 16-oi Vseukrainskoi naukovo-metodychnoi konferentsii molodykh naukovtsiv [Applied Linguistics 2020: Problems and Solutions: Proceedings of the 16th All-Ukrainian Scientific and Methodological Conference of Young Scholars]* (pp. 181–186). Mykolaiv : NUK. (in Ukr.).]
94. Kosmeda, T., & Papish, V. (2025). Psycholinguistics in Ukraine – From emerging ideas of the late 19th century to its birth and development during totalitarian and post-totalitarian era. *East European Journal of Psycholinguistics*, 12 (1), 47–75.
95. Kovalevska A. Language Milton-model Analysis in Political Discourse. *Філологічні трактати*. 2020. Том 12. № 2. Суми : Сум. держ. ун-т, Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. С. 29–36.
- [Kovalevska, A. (2020). Language Milton-model analysis in political discourse. *Filolohichni traktaty [Philological Treatises]*. 12 (2), 29–36. Sumy: Sumskyi derzhavnyi universytet; Kharkivskyi natsionalnyi universytet im. V. N. Karazina.]

Дата надходження до редакції: 25.07.2025

Дата надходження після доопрацювання: 19.09.2025

Дата затвердження редакцією: 25.09.2025

MODERN UKRAINIAN PSYCHOLINGUISTICS: THE ACTIVITIES OF THE ODESA PSYCHOLINGUISTIC CENTRE (A FRAGMENTARY AND ASPECTUAL OVERVIEW, LATE 20th – EARLY 21st CENTURY)

Tetyana Kosmeda

Department of Romance Languages and World Literature, Vasyl' Stus Donetsk National University, Vinnytsia, Ukraine.

Abstract

Background: Due to the suppression of Ukrainian linguistic achievements during the totalitarian period, independent Ukraine has witnessed an increased focus on the development of topics within national linguo-historiography, the description of the accomplishments of individual scholars and academic centres or schools, and the formation of scientific trends and paradigms.

Contemporary Ukrainian psycholinguistics is distinguished by considerable achievements; however, there is currently no comprehensive presentation of the specific features of the development of this important interdisciplinary field in Ukraine.

The need to describe the activities of the Odesa psycholinguistic centre and the most prominent Ukrainian psycholinguistic school of T. Kovalevska, which has evolved within it, determines the relevance of this study.

Purpose: It's *aimed* to demonstrate the features of the formation and development of the Odesa psycholinguistic centre and the academic school of Professor T. Kovalevska, functioning within its framework. *The objectives* are as follows: (1) to characterise, in a fragmentary manner, the research aspects of the activity of T. Kovalevska as the leader of the psycholinguistic school and to present the scientific vector of her followers' studies, and (2) to single out the main areas of activity of key representatives of this academic centre, providing aspectual descriptions of the conceptual theories articulated therein.

Results: The study has theoretical significance for the development of psycholinguistic historiography: the material contributes to an understanding of the development features of contemporary Ukrainian psycholinguistics within the Odesa academic centre as one of the most prominent in Ukraine. *The practical significance* of the research lies in the fact that the presented material may serve as a basis for the creation of (a) a monograph on the historiography of Ukrainian psycholinguistics, (b) a dictionary of distinguished Ukrainian psycholinguists, and accordingly (c) a textbook on the history of Ukrainian psycholinguistics for students. This material will also contribute to the promotion of Ukrainian psycholinguistics beyond Ukraine, as it addresses one of the gaps in Ukrainian psycholinguistic historiography by outlining the principal achievements of the contemporary Odesa psycholinguistic centre, highlighting the implementation of innovative methodologies and the creation of original conceptual frameworks. The multi-faceted activities of the leader and founder of this school, Professor T. Kovalevska, are characterised, as is the contribution of leading figures of the centre under consideration – N. Bardina, O. Karpenko, A. Kenez (Slavova-Kovalevska), and S. Formanova. The research has been carried out within a synchronic framework (late twentieth to early twenty-first century). It is *demonstrated* that contemporary Ukrainian psycholinguistics exhibits dynamic development, unique achievements, and substantial potential.

Discussion: Ukrainian psycholinguistic historiography constitutes an important component of national linguistics, as its elaboration allows for a deeper comprehension of the features of formation, development, contemporary achievements, and trends in the evolution of this science. It is expedient to describe individual academic centres and schools, among which the contemporary Odesa psycholinguistic centre occupies a notable place. At its core lies the academic school of Professor T. Kovalevska, which focuses on the development of such fields as suggestive linguistics, the linguistics

of NLP, political linguistics within the paradigm of psycholinguistics, discourse and communicative linguistics in the focus of psycholinguistic issues, the theory of pragma-linguistics in its psycholinguistic aspects, associative linguistics and lexicography, the problem of pathogenic language thinking, and psycholinguistic terminology. The work of T. Kovalevska is grounded in her own methodology, methods, and metalanguage.

The scope of interest of T. Kovalevska's followers includes the theory of linguo-personology in conjunction with the issues of discourse and suggestive linguistics, in particular the study of various types of advertising discourse (commercial, political, social, educational, etc.), as well as scientific, linguistic, political, journalistic, film, pedagogical, network, religious, and meteorological discourse. Representatives of T. Kovalevska's school work on the identification and classification of types of linguistic personality, namely: (1) elite, (2) national Ukrainian, (3) scholar-linguist, (4) educator, and (5) network personality. Typologies of linguistic personalities in psycholinguistics and patho-psycholinguistics are also being developed.

The representatives of T. Kovalevska's academic school continue to elaborate the directions outlined by the school's leader, deepening and advancing research into suggestive phraseology, psycho-phonosemantics, the suggestion of political discourse, experimental psycholinguistics, associative onomastics, and associative lexicography.

In addition to the achievements of the head of the school, Professor T. Kovalevska, and her disciples, this academic centre presents the contribution of individual psycholinguists, such as *N. Bardina* (theory of linguistic psycho-accentuation; psycho-phonosemantics; psychological aspects of legal linguistics; psychological expertise), *O. Karpenko* (cognitive aspects of speech; psychology of the perception of different types of onyms; associative psycholinguistics and lexicography), *A. Kenez (Kovalevska-Slavova)* (issues of suggestive linguistics and NLP theory; political linguistics in projection onto the linguistics of pathogenic texts), and *S. Formanova* (theory of linguo-conflictology; suggestive linguistics; communicative linguistics in the focus of psycholinguistics; theory of invectives).

Keywords: historiography, Odesa psycholinguistic centre, Professor T. Kovalevska's scientific school, psycholinguistic figures, synchrony.

Vitae

Tetyana Kosmeda – Ukrainian linguist, Doctor of Philology (2001), Professor (2003, Ukraine), Titular Professor (2011, Poland), Member of the Ukrainian Studies International Association (Kyiv), Member of the French Studies International Association (Lviv), the author of 20 monographs and more than 400 research works. Research interests: gender linguistics, discourse linguistics, linguoaxiology, linguoconceptology, linguopersonology, communicative linguistics, lexicology, lexicography, paremiology, linguagraphy, Ukrainian grammar, pragmalinguistics, sociolinguistics, ego-text theory, comparative studies of Slavic languages.

Correspondence: tkosmeda@gmail.com

Received: 25.07.2025

Received in revised form: 19.09.2025

Accepted: 25.09.2025